

A porcellán muzsika Regény. Irta Szini Gyula

(9-ik kötetem.)

De még ez a nyomorúságos kenyerük is megszűnt, a mikor Magnéta anya lett. És ebben a válságos pillanatban, mikor apai kötelességek és családi gondok szakadtak Avramescu nyakába, az élet komolyabb oldala elől a »professzor úr« egyszerűen megszökött. Faképnél hagyta Enigmát, a gyermekét, a kávéházi kétszáz kapuczinert, a klinikát, Budapestet és külföldre menekült.

Hogy hol járt azóta, mit csinált, arról Enigma nem tudott semmit, de élt a gyanúval, hogy a »tanár úr«-nak még most sincs diplomája és Párisban, a hol csakugyan járt, ép úgy port hintett az emberek szemébe, mint szülővárosában, Budapesten.

— Gyűlölöm ezt az embert! — fakadt ki Magnéta, — mert megrontotta az életemet és véres bosszút akarok még állni azért, hogy gyermekemmel együtt faképnél hagyott. Ezért járok ide Olivérhez, mert Olivér is gyűlölő Avramescut. Közös bosszút tervezünk ellene már régóta.

A leány szeme megtelt könnyel. A régi emlékek, régi sebek feljullant benne, gyűlöletétől izzóvá lett az arca, szinte megszépült és Kóbor Kutya álmélkodva látta, hogy egy viharvert orfeumi tánczosnőben is milyen mély gyökeret verhet az, hogy valamikor anya volt és szenvedett. Még most is igaz könnyeket tudott sírni, a mikor gyermeke már rég föld alatt porladt a régi történettel együtt, a mely már szinte igaznak se látszott.

Kóbor Kutya nagy megindultság vett erőt. Eszébe jutott egy leány, a kit régen Párisban ismert meg és a kitől minden emléke egy aranykereszt volt, a melyet a leány a nyakáról oldott le Kóbor Kutya számára örök emlékül. Gondol-e még rá az a leány? Kóbor Kutya, a kit Párisból ugyanaz a nyomorúság hajtott tova, a mely Avramescut Budapestről elsőként kényszerítette, sohasem tudta meg, hogy párisi viszonyának lett-e olyan következtése, mint a milyet Avramescu hagyott örökké sajtó emlékül Magnétának. Különös az élet! Kinek a lelkiismeretét nem terheli egy összetört, eldobott szív?

Kóbor Kutya heves vágyat érzett, hogy a párisi leány aranykeresztjét megmutassa Enigmának és ezért keresésére indult. Voltaképp a pénzért kereste, az ezer koronás honoráriumát, a melyből száz koronát át akart adni a leánynak, a kiről egy kicsit meghatóan ritt le a szegénység és bánat. Talán így akarta expiálni Kóbor Kutya egy régi bűnét.

Ezt az alkalmat, míg Dávid Gábor a szomszéd szobában kutatott, Magnéta megragadta a végből, hogy doktor Köviből minden titkot kihalasszon.

Lágy tenyerét a kopasz ember fejére pihentette és doktor Kövi ebben a földöntúli, paradicsomi gyönyörűségben, a melyben olyan ritkán volt része, valósággal átszellemült, minden kérdést megértett, okos, összefüggő, értelmes válaszokat tudott adni. Így tudta meg Magnéta az egyforintos és a levelek történetét. A tánczosnő is nyomban gyanította, hogy a ki a levelek ellopására vállalkozott, nem lehet más, mint Avramescu.

— Te tudod, hol vannak a levelek? — kérdezte doktor Kövitől.

— Tudom, — felelte Kövi egész értelmesen, a gyönyörűséges tenyérke hatása alatt.

— És meg tudnád őket megszerezni?

— Meg, — felelte Kövi.

— Ideadnád nekem a leveleket, ha szépen kérném tőled őket?

— Odaadnám, — felelte Kövi.

— Akkor add ide őket gyorsan, — szölt a leány — míg az az ember vissza nem jön.

A puha, meleg tenyérke szuszogatója alatt Kövi az Olivér irásztalához ment, egy perc múlva már a kezében volt Livia asszony egész levelezése és egy pillanat múlva a levelesomag már az Enigma keblébe tapadt, a melyet csipkék rejtettek el doktor Kövi megbüvölt szemei előtt.

Az előszobából hirtelen éles csengettyűző berregése hallatszott. Magnéta levette a kezét doktor Kövi fejről.

— Aurora musis amica! — szölt Kövi. — Ez alighanem a várúr lesz, signor Olivero.

— Olivér! — szölt a tánczosnő ijedten. — Valahogy meg ne mondd neki, hogy elvittem a leveleket!

A következő perczben belépett Csárday.

— Szervusz, Baby! — szölt a leányhoz. — Mi az, te megvártál engem?

— Elbeszélgettünk, — felelte Magnéta.

— Te vagy a földön az egyetlen ember, a ki beszélgetni tudsz doktor Kövivel. Nem akarsz itt maradni, Baby?

— Nem, nem, — felelte a leány. — Holnap nagy próbám van. El kell mennem.

— Az a te barátod, Avramescu, igazán nagy gazember! — szölt Olivér. — De nem sokára, azt hiszem, nyakán tartom a kezemet. Börtönbe juttatom!

— Annak én örülnék a leginkább! — felelte Magnéta. Aztán sietve elbúcsúzott és elment.

Mire Kóbor Kutya visszatért a szerkesztőségi szobába, a tánczosnő már nem volt sehol. Dávid Gábor hiába szorongatta a markában a százkoronást.

— Szervusz, Kóbor Kutya! — üdvözölte őt Olivér és néhány szóval elmondta neki, hogy mit tapasztalt Oláh Holubár házában. Csak azt nem árulta el, hogy Liviát másnap délutánra várja — az első légyottra!

Kóbor Kutya elgondolkozott mindazon, a mit Olivér elbeszél, de hiába törte a fejét, a titokzatos dolgokból nem tudott kiokosodni.

— Pedig nagyon egyszerű a dolog, — mondta Olivér. — Avramescu hatalmába kerítette Oláh Holubárt és most az ő segítségével azt csinál az asszony, a ki neki tetszik. De holnap vége lesz ennek az idillnek!

— Miért? — kérdezte Kóbor Kutya.

Olivér felelet helyett rejtelmesen mosolygott.

— Nincs semmi újság? — fordult doktor Kövihez. — Nincs levelem?

— N... nincsen, — felelte Kövi ijedten.

— Nincs levelem? — ordított rá még egyszer Olivér.

— Van, — felelte sápadtan doktor Kövi és fekete kabátja elszakadt zsebet kezdte motozni, végre előkotorászott belőle egy kissé meggyűrt levelet és átadta Olivérnek.

Olivér előbb barackot nyomott doktor Kövi fejére, aztán feltépte a levelet, kibontotta, átfutotta. Hirtelen felugrott az angol dívánra és elkialtotta magát:

— Kóbor Kutya!

A nagy kiáltástól doktor Kövi úgy megijedt, hogy egy székre roskadt le, de mivel rossz helyre ült, egyszerűen hanyatt esett. Dávid Gábor pedig ijedten kérdezte:

— Mi van veled, Olivér?

Olivér magasan lobogtatta a levelet és valóságos csataordítással kiabálta:

— Eljen! Eljen! Eljen!

— Add már ide azt a levelet! — türelmetlenkedett Kóbor Kutya. — Mi van benne?

Olivér gyorsan zsebre vágta a levelet, leszállt a dívánról és nyugodt hangon szölt Kóbor Kutya felé:

— Győztünk! Mi nyertük meg a Pantheon pályázatát!

— Mutasd a levelet! — szölt Kóbor Kutya, a ki nem hitte el a dolgot.

— Minek mutassam? — szölt Olivér. — Korvin Akos kegyelmes úr irta a levelet és bizalmasan értesít benne, hogy a külföldi jurorok ítélete alapján a bizottság úgy döntött, hogy az első díjat nekem adják ki és a Pantheon építésével is engem bíznak meg.

— Hát engem? — kérdezte nyugtalanul Kóbor Kutya.

— Hm, — szölt Olivér. — Azt akarod, hogy a neved mindenáron szerepeljen? Sokkal külsőbb embernek hittelek! Nem elég, hogy a díjat és az építéstől járó hasznot meg akarom veled

felelni? Vagy olyan hüi vagy, hogy a nevedet nyomtatásban akarod látni az újságokban? Nem nagy emberhez méltó az ilyen kicsinyesség!

— Hiúság ide, hiúság oda, — szölt Kóbor Kutya, — de ha jól emlékszem, az egész tervet én csináltam, te pedig még egy vonalat sem rajzoltál hozzá.

— De hiába rajzoltad volna meg a világ legszébb tervét, ha én nem vagyok Csárday Olivér. A pályázatot nem te nyerted meg, hanem én!

— A kikötésem azonban az volt, — felelte Kóbor Kutya, — hogy az én nevem is szerepeljen. Ha én alkottam a művet, vállalom is érte a felelősséget. És nem a hiúság bánt, hogy a nevem az újságokban szerepeljen, hanem szükségem van erre, hogy máskor is megbízzanak építéssel.

— Nem ismered az életet, Kóbor Kutya! — szölt Csárday Olivér. — Valahányszor velem együtt fogsz dolgozni, pályázni, biztos lehetsz a sikered felől. Nélkülem azonban nem mégy semmire!

— Szóval a pályázatot nem is szerepelt a nevem, — szölt csalódottan Kóbor Kutya, a kinek váratlan örömet és büszke diadalát csakhamar elrontotta az Olivér hitvány magaviselete.

— Nem is szerepelte, — felelte Olivér. — Ha a te nevedet is beírom a pályázatba, akkor a miniszter úr ő kegyelmessége megkérdte volna, hogy ki az a Dávid Gábor? Így már sokkal bajosabban ment volna a dolog és én mindig attól féltém, hogy te a nagy éhletlenséggel és ügyetlenséggel csak elrontottad volna Korvin Akossal szemben való minden diplomáciámat. Az ilyen magas úr előtt minden szó fontos és biztos voltam benne, hogy te el fogod találni ép azt az egy végzetes szót, a mivel az ügynek a legjobban ártóhatál volna. Ezért nem is kevertem belé a te nevedet.

— Nem ezért, Olivér, nem ezért! — mosolygott gúnyosan Kóbor Kutya. — A hiúság bántott téged. Ha az én nevem is szerepel, mindenki tudta volna, hogy a tervet nem te készítetted, hanem én. Jó, én nem bánom, Olivér, szerepeljen csak a te neved. Sem a te programodba, sem a világ hazug rendjébe nem ille nék be, hogy egyszer egy igaz művész nyerjen el méltó módon egy hozzá méltó pályázatot!

— Mirevaló ez a keserű szemrehányás? — kérdezte Csárday Olivér. — Te sehogy sem akarod látni, hogy nem te nyerted meg a pályázatot, hanem én. Vagy talán azt hiszed, hogy az a fontos, a mit te csináltál? Nem, barátom, az a fontos, a mit én csináltam. Te csak mellékes figura voltál az én sakkjátékomban és ha te nem, más csinálta volna meg helyetted a pályatervet és ép úgy győztem volna vele, mint most. Kóbor Kutya, te ismered annyira az életet, hogy nem vagy hüi. Nem veszed észre, hogy merő ábránd, hüi bolondság a te hited, hogy voltaképp te nyerted meg a pályázatot?!

— Nagyon helyesen mondtad, hogy a világ rendje nem türi el az igazságot, legföljebb csak költői művekben. Ezúttal sem az igazság győzött, hanem annak ép az ellenkezője. Nyugodj belé, Kóbor Kutya, mert a világ rendjét úgy sem fogod megváltoztatni. Örülj annak, hogy pénz kapsz és hallgass. Ez a legbőlebb, a mit tehetsz!

— Ez volna a legbőlebb, — szölt Kóbor Kutya, — ha nem kellene tartanom tőle, hogy pénz dolgában is ép úgy ki fogsz játszani engem, mint a nevem dolgában.

Olivér széles gesztussal felelt, a mellére ütve.

— Egész életemben gavallér voltam és az is maradok!

Gazemberség vagy szerelem?

Nagy lépésekkel jár föl és alá Oláh Holubár. Gondolkozott...

Oh, gondolkodni! Mily szép, nemes, főlemelő játék, a mikor a pihent és elméláz a világ dolgain és akár egy vizesöppön is leméri az élet minden titkának borzalmas gyönyörűségét.

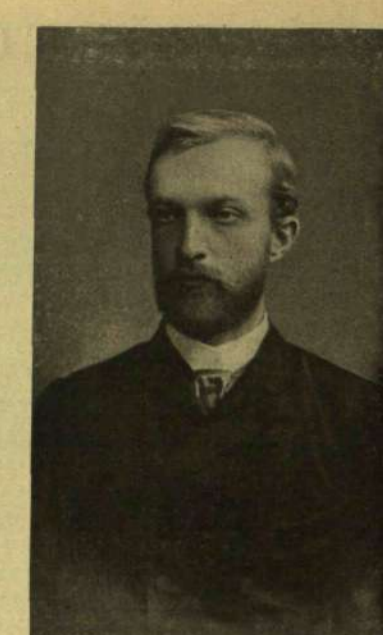
Plósz Sándor.

Bárány-Hatvani-Deusch Béla.

Bujanovich Sándor.

Tomasich Miklós.

A FŐRENDIHAZ MOST KINEVEZETT TAGJAI

De gondolkodni olyankor, a mikor logikánk boncoló késével a saját bőrünkön játszunk, az édes életünk fonálát és tulajdon jóvónk köldökzsinórját veszélyeztetjük, van-e ennél retentesebb kényszer?

Az ember ilyenkor nem tud gondolkodni, hanem mint a paraszt, a ki a vásári csodátör-labirintusban imbolyog, gondolkodása téveget útján folyton saját magával, a maga ismeretlenségével találkozik. És mégis muszáj gondolkodni! Az ütvészitől ki kell kezdeni... és az ember ötl-hatol, aztán nekivág vakon, keresve a jó szerencsét és ezt is gondolkodásnak nevezik.

Oláh Holubár tudta mindazt, a mi vele eddig történt, de nem tudta azt, hogy mi fog történni ezután. Sokszor észbe jutott neki Kóbor Kutyaának az a megállapítása, hogy ő, a Porcellán Hajlék gazdája csak félig gazember és ép az a legnagyobb baja, hogy nem tud egészen azá válni.

Holubár e perczben úgy érezte, hogy most jött el a válságos fordulat, a mikor nem térhet ki a kényszerítés elől, hogy gazember módjára cselekedjék. Azzal tisztában volt, hogy Livia nem szereti és annál inkább, annál élesebben égette a lelkét a feleségre íránt való szerelem.

Csalódott, bús szerelmesnek lenni, ebben sok rejtett gyönyörűség van és így érthetővé válik a gúnyos goethei tanács:

Trocknet nicht, trocknet nicht
Tränen unglücklicher Liebe...

De a mikor az embernek még e sápadt, költői szerepét sem szabad szíve szerint végigjátszania, hanem rideg üzletemberként kell szemben állnia azzal a ténnyel, hogy egy nő nem szereti, ennél fájdalmasabb kint a pokol is aligha tartogat.

Holubár jól tudta, hogy Liviával együtt a Porcellán Hajlék is odavész. És ez az épület nem csupán lakóház volt Holubár számára, hanem életének egész fundamentuma. Kirúgja maga alól eléte talpazatát? Hulljon megint vissza a semmibe? Legyen a régi földönfutó, a ki csak a kávéházak érzékletlen márványasztalai számára tervezetett? És hiába nézett maga körül a fényes házban, a melyet ő maga alkotott és a melynek ajtait anyai könnyed zsenialitással »oldotta meg«, mégsem talált kiutat.

Minden az asszonyé az utolsó szögig. Hiába volt Holubár okos és óvatos filiszter, arról az egyről megelégedett, hogy legalább a saját tehetségét és szorgalmát megillető részt bizottsága a Porcellán Hajlékből. A törvény könyörtelen szavai szerint teljesen ki volt szolgáltatva Liviának kényre-kegyelemre. Az asszony bármily pillanatban kikérgethette volna őt abból a házból, a mit ő álmódott meg! Itt már sem pör, sem ügyvéd nem segíthetett volna.

És Holubár érezte, hogy nincs más mehetség számára, mint ha gazemberré lesz, Avramescu

ismeretlen céljának czinkostársa. Avramescu pendítette meg Holubár »előtt azt az eszmét, hogy Livia asszonyt idegbajos, beszámíthatatlan állapotában el kell helyezni valamelyik szanatóriumba, magyarul: bolondok házába, hogy ne tehessen kárt a férje becsületében. A levelek, a miknek ellopását Avramescu csakugyan megkísérelte, arra lettek volna jök, hogy Livia asszony meghibbant lelkiállapotát bizonyítsák.

Azon is tűnődött Holubár, hogy voltaképp mi célja lehet Avramescu-nak ezzel a szanatóriumi internálással? Zsarolni akar, az bizonyos, de mit? Holubár a maga számára elfogadta magyarázatul, hogy Avramescu nem akarja Liviában elveszíteni egy jómódú pacziensét. Hogy Avramescu egyenesen az asszony szerelmét akarta kikényszeríteni a szanatórium modern, törvényadta inkvizíciójával, erre Holubár nem is gondolt.

Hiszen feltékényessége egész tüzet Csárday Olivér foglalta el. Csárday Olivér volt az, a ki Holubárt elütötte a Pantheon pályadíjától, Csárday Olivér csalta el tőle Kóbor Kutyaét is és Csárday Olivér akarja tőle elvenni az asszonyt is a Porcellán Hajlékkal együtt. Holubár minden gyűlölete Olivér ellen fordult és vak dühösségében észre sem vette, hogy Avramescu talán még veszedelmesebb, még rombolóbb ellensége.

Avramescu tanácsa az egyetlen mód volt, hogy Oláh Holubár megmaradhasson a Porcellán Hajlék urának. Ha az asszonyt szanatóriumba viteti és gondnokság alá helyezeti, akkor Livia elveszti rendelkezési jogát a Porcellán Hajlék felett és férje lesz anyagi ügyeinek gondnoka és a ház elvezője, birtokosa. Ennél jobb tanácsot ügyvéd sem adhatott volna.

De viszont Holubár tudta, hogy Liviának semmi más baja nincs, mint hogy mást szeret, Csárday Olivért. Azt is érezte Holubár, hogy ép észszel elmegyógyító intézetbe záratni a feleségét, a kit szeret, több mint gazemberség.

Oláh Holubár csillapítani igyekezett a saját lelkiismerete furdalását. Hogy a mit el akar követni, az nem gazemberség, hanem elkeseredett, kétségbeesett szerelem. Nem akarja elveszíteni a feleségét, tehát magához láncolja a törvény erejével vagy akár kijátszásával is. Legálább gondolkodni fog Livia. Kénytelen lesz Holubárral foglalkozni, közeledését keresni, kegyelmélt lenni...

Hiába próbálta Holubár a lelkiismeretét ilyen álatukon megmenteni, végül mégis csak azt érezte, hogy mindaz, a mit gondol és a hogyan gondolja, nem a kétségbeesett szerelmés, hanem az agyfűrt gazember tervezése. De sok választása nem volt. Ingadozásra, habozásra nem ért rá. Döntenie kellett.

És járt föl-alá a szobában, kezeit tördelte, gondolkodott... vergődött... az egyik pillanatban »igen«-t, a másikban »nem«-et akart mondan, mint-ha haboznék, hogy elhatározása

főlemelt törével végkép agyonszúrja-e szerelmét, jövőjét, életét... Hídeg veríték csapzott hajába, nem tudott tovább gondolkodni, végigdült kimerülten a pamlogon és várta Avramescu professzort.

A gyémántszem.

Avramescu nem mozdult el Livia ágya melől. Ült egy széken, szemben az asszonnyal. Pillája meg nem rebent. Areza nyugodt, egyenes volt. Csak a szeme mint valami sötétben villogó gyémánt, mohón, kutatón, sürgetően, kérdően tapadt a Livia sápadt arcára.

Órákig tudott így ülni csaknem mozdulatlanul. Liviát kezdetben felbőszítette a gyűlölő arc és benne az állatiasan meleg fényű szem sütése. Tiltakozott, kiabált, fenyegetőzött és a mikor már semmi sem használt, kisebb-nagyobb tárgyakat csapdosott a kinyitójához. Avramescu ilyenkor gyöngéden elmosolyodott, képmutatón égne emelte a szemét és halkán, jóságosan mondta az apácáknak:

— Rohama van...

És az irgalmas szívű apácák borogatást tettek a beteg fejére, szép szóval, orvossággal, lelki és hitbeli vigasztalással igyekeztek őt lecsillapítani. Igazán megfizethetetlen volt a türelmük, az elnézésük, a jóságuk, a kitarításuk...

Livia mint vallásos lélek, gyakran imádkozott magában, hogy vajha az isteni irgalom megnyitná a jámbor, ártatlan apácák szemét és meglátnák, mit művel a segítségükkel ez az eszeveszett kalandor... Hiába volt forró ima és olvasóként lepergő könny, Avramescu maradt a helyzet ura és Livia lassankint azt gondolta magában, hogy az Isten nagy próbára akarja őt tenni. Türt, szenvedett, imádkozott tovább.

És a mikor egyedül maradt Avramescuval, a »professzor« halkán, lágyan megszólalt:

— Még mindig ellentáll? Meddig?

— Akár a holtom napjáig is! — felelte Livia.

— Milyen gyermekek, milyen makacs! — szölt Avramescu. — Csak egy szavába kerülne... és mindketten boldogok lennénk... Nem értem...

— Utálom magát, megborzadok magától! Maga nem ember! Vagy talán csak embernek adott meg, hogy ilyen kínzásokkal találjon ki? Mit néz rám? Miért merészi úgy a szemét? Hipnotizálni akar? Nem fél tőle, hogy elveszítem a türelmem és megölöm magát!... Hiába mosolyog. Hiába vitetett el a közelemből minden szűrő és vágó eszközt. Van még két kezem és megfojthatom magát. Még meg sem büntetnének érte! Hiszen ön mondja, hogy beszámíthatatlan vagyok!

— Ekkora makacsság már a legtökéletesebb beszámíthatatlanság, — felelte Avramescu.

(Folytatása következik.)

AZ ÖREG BÁRÓ LELKE.

ELBESZÉLÉS. IRTA KRUDY GYULA.

Egy lánytól hallottam ezt a történetet:

A báró, miután hatvanadik évét betöltötte, esinos kis villát vásárolt a Csömöri-úton és finom butoraival, meleg szőnyegeivel és széles rézágával itt pompásan berendezkedett. Ezeket a holmikát — a szőnyegdiványokat és csudálatos vánkásokat ismerte sok leány Budapesten. A báró elmondhatta, hogy a pesti nők között azok vannak kevesebben, a kiket még eddig meg nem vendégtelt, — többen vannak azok, a kik lakásán megfordultak. Alig töltötte be huszadik évét, már ismerték érdekes fekete fejét és szilaj szemét a társaságbeli asszonyok. Azon leányok pedig, a kik nem szegyenkeznek bűneik miatt, ebben a huszas években elragadtatással emlegették a bőkezű és szíveskedő napkirályt. S így a báró hosszú évtizedek alatt, miután éppen semmi dolga sem volt és semmi nem érdekelt, folytonosan a nőknek élt. Vannak oly csudálatos férfiak, valamint asszonyok is, a kiknek vér helyett tűzpatok folyik sárgás-bőrük alatt.

A báróról tudva volt, hogy vére fanyar és csipős ízű, mint az egri vörösbore, mely elfeledve, száz esztendeig áll a pincze sarkában, a sárga homokba temetve. A nők nagyon szerették vagy nagyon megvetették, — de valljuk be, hogy mégis inkább szerették, — a miért remélem senki se fog megharagudni a nők közül.

Negyven esztendeig a csudálatos báró ismerkedett és szeretett a városban és a városon kívül. Első kedvesei öreg asszonyok lettek, — de ne higgyétek, hogy a báró még mindig fentartotta velük a barátságot. A báró elfelejtette őket és megismerkedett a fiatal generációval. A hogy nőttek a növendék-lánykák, a hogy az almáscák, a melyek eleinte csak titkosan rejtőznek ruháskáik alatt, kidomborodtak, a báró örülten érdeklődött irántuk. Kis leányokból — öregasszonyok lettek, gyermekeik-unokáik lettek és a bárónak még a haja sem fogyott el, csak megferehedett. Midőn a Csömöri-úti villába beköltözött, hogy itt remetei magányban, azokon a vánkásokon megpihenve, a melyeket annyi illatos és színes asszonyfő érintett, életét befejezze, akkor már a haja fehér volt, mint a hó, de orcáját pirosra aranyozták az életörömök, mint a franciaia almát a szeptemberi nap-sugár.

Hogy mindent megtudjunk, jelzem: a báró életének ebben a szakában nemcsak, hogy az öregasszonyokat nem ismerte, de még a növendék-lánykákat se. Igen érthető, hogy a vén bűnös félteti kezdte lelkét az örökkön égő kemen-czektől, hol az ördögök sütik pecsenyéjüket. Barátai mondták — a nagy nőimádóknak nem szoktak lenni barátai, csak barátnői, — így csak öreg szolgálja, egy törpe, púpos provánszi legény tréfálkozott vele.

— Holnap búcsú lesz Besnyőn, méltóságos úr — mondta egyszer a bizalmas szolga. — Jó volna, ha odamennénk és megajándékoz-nánk a barátokat, hogy imádkozzanak lelki-üdvességünkért.

A báró nagyot kacagott és a másik oldalára fordult. Hatvanadik életében teljesen el-lustult és mindig a szagos vánkásokon heve-résztelt. Az illatok, a melyek a hattyúpelyhek közül a virágos selymen át kiáramlottak, minden fáradozás nélkül visszahozták a multak emlékeit.

A púpos legény pedig tovább beszélt:

— Jó volna a barátokra bízni magunkat, méltóságos uram. Azt hiszem, a pokol torná-czában vár ránk egy csomó vén boszorkány, a kik egykor fiatalok és boldogok voltak. A vén asszonyok nem nagyon szeretik azt, a ki elő-ször szerette és megcsalta őket.

A báró erre is kacagott, de mert elálmoso-dott, kiharancsolta inasát a szobából.

Epen ezen a napon történt, estefelé, egy idegen jelentkezett a villában. A púpos a vá-rosta ment bevásárolni, az öreg báró pedig a kerti fasor végén szundikált karosszékében. Vén nyárfák reszkettek fölötte és törpe, nagy-levelű bokrok legyeztek arczá; addig legyez-

ték a langyos nyári alkonyaton, a mig szunyó-kálni kezdett. Arra riadt föl, hogy a kapu csöngettyűje élesen megszólalt.

A villa vasrácsos kapuja előtt egy magas, sovány öregasszony állott. A fasor végéből a báró épen odaláthatott és nyugtalanokdva kér-dezte magában:

— Ugyan mit akarhat ez a vén banya?

Az öreg asszony ismét megnyomta a csen-gettyű gombját. A báró papucos lábaival bosz-zankodva csoszogott a kapuhoz. Kinyitotta a kaput és az öreg hölgy belépett.

— Jó estét! Épen báró urat keresem! — mondta különös szigorú hangon.

A báró álmélkodva nézte az idegen nőt. Az asszony olyan sovány volt, a milyenre koráb-ban azt mondta volna, hogy «szemtelenül so-vány», arcán a bőr fényes volt, a száraz, hamuszínű haja pedig ódivatú fürtökben csün-gött le virágos kalapja alól.

— Én Mária vagyok, ha emlékszik rám báró úr, ha nem emlékszik, az se baj.

A báró asztmatikusan nevetett?

— Mária? Sajátságos...

Lassú léptekkel követte az asszonyt a fa-sorban. A fasor végén leült az asszony egy kerti székre. Leülés közben megroppant a dereka.

— Úgy látszik elrontottam a gyomromat, — mormogta a báró, mivel különös zibbadást érzett a testében. Majd leült is szembe a vendéggel és figyelmesen nézett annak öreg arczába.

A nő így beszélt.

— Mondtam, hogy Mária vagyok! Nem kell, hogy rám emlékeztek, elég, ha én emlékszem mindenre. Még erre a vánkosra is itt... Mondja el, báró úr, mit csinált azóta, mióta utoljára találkoztunk?

A báró horkantott:

— Micsoda beszéd ez, asszonyság? Mi most találkozunk először?

— Oh nem! Először nagyon régen találkoztunk. Én voltam az a rút, szeplős és sovány Mari, a ki anyja házában a baronesznek ke-len-gyét varrtam. Oly rút voltam és oly sovány, hogy az öreg bárónő nem féltette házában tisztességét miattam. Még magától se féltett engem. Pedig... Nagyon csúnya voltam és senkise szeretett. Maga azt mondta, hogy szere-t. Csak egyszer mondta, és az éppen elég volt. Másnap már szégyelte magát, hogy oly rút, szeplős, csontos és ostoba varrónővel kezdett... De én voltam az első. Igaz?

A báró mereven nézett a földre, a hol egy zöld kavicsot vett észre. A kavics villogott a homokban, de kellemetlen volt villogása.

— Besötétedett, szólt hirtelen és fölcsavarta az asztalon álló rózsaszínű villamoslámpát. Mikor újra keresni kezdte tekintetével a zöld kavicsot, az már eltűnt a többi színes és szürke kavicsok között.

A nő így folytatta:

— Másodszor is találkoztunk. Maga, báró úr, nagy beteg volt, — a korai életörömök és mulatságok megnehezítették a mellét, és el-hagyatva, lázasan, boldogtalanul feküdt egy fogadói szobában. Kórházból rendelt ápolónőt és az ápolónő eljött az álmatlan, kinszenve-déses éjszakákon és kezének érintésére a jég jegesebb, a gyógyszer édesebb, az álom nyu-godtabb lett, — legalább a nagybeteg így mondta, midőn meggyógyult és a vér ismét járnai kezdett szomjas ereiben. Szerelmi vallomás volt az? Nem tudom. Az álmatlan éjjelek összeszoktatták a beteget és ápolónőt, habár az ápolónő rút, szeplős, sovány leány volt. Tudja, hogy mi történt... Az az ápolónő én voltam.

A báró elgondolkozva, halkán mormogta:

— Valóban, ez a két esete van életemnek, midőn rút nőt szerettem. De most már... már se a szepet, se a rútat nem szeretem. Öreg és beteges vagyok, csupán a multak emlé-keiből éldegelek. Ha vagyonom nem volna, semmiben se különböznék a vén koldustól, ki a templomajtó küszöbén olvasóját pörgeti.

Az öregasszony éles hangon szólt közbe:

— De mit csinált addig, míg öreg és beteg lett? Tett-e valami különös jót, vagy becsu-leteset.

A báró kövér testével elnyújtzkodott a karos-székben.

— Szívajos vagyok, lelkem, ne akarja, hogy sokat beszéljek.

Az öregasszony kinyújtotta a karját. A sovány karon olyan vékony ujjak lógtak, hogy a báró összerázkódott:

— Mondjon el mindent, — szólt a nő.

A báró nagy felindulással kiáltotta:

— Mit mondjak el? Mindenki tudja, hogy mit csináltam. Sok leányt és asszonyt szerettem, de a végén rájöttem, hogy sohasem szerettem senkit, valamint engem se szeretett senki.

— A csúnya nő se? — kérdezte az asszony.

— A csúnya nő? — mormogta lehunyt szem-mel az öreg férfi. — Igen a csúnya, az szere-tett. De mit ér, ha olyan csúnya volt? Mikor a szépek, fiatalok és szerelmek se bírták meg-örízni becsületüket tovább, mig kétszer lemegy a nap, mit tehettem volna a csúnyával? Habár meg kell vallani, hogy sokszor, sokszor, midőn ifjú virágos leányfej feküdt a keblemen, eszembe jutott egy roppant sovány, roppant rút nő csudálatos szenvedélyessége és szerelmének mohó forrása. Többször eszemben volt, mint megérdemelte volna...

Az öreg báró lehunyt szemmel; igen halkán mondta az utolsó szavakat.

Az öreg asszony mereven nézett rá: mind-addig, míg a férfi feje mellére hanyatlott. Ekkor felemelkedett és a lámpát eloltotta. A félhomály-ban halk, hosszú lépésekkel ment végig a fa-soron, a kapu felé, a mely önmagától kitarúlt előtte. Sovány, fekete alakja eltűnt az estében. Mondják: így halt meg a báró.

VEREBEK.

Csak rajta! Rajta! Csiripoljatok!
Szökdeljétek a fákon szerteszt!...
Mulattat engem e bohó szivaj,
E loocka-fecske, könnyelmű beszéd.

Alattatok batáron, gépkocsin
Száguld a hír, a bűnös szerelem,
A sápadt kincsivág, gögös hatalom...
S ti mily vigan csivogtok odafenn!...

Az élet harcán hányan buknak el!
Hogy égnek és hogy fájnak a sebek!
E véres gyászban — úgy tetszik nekem —
Ti vagytok csak vidámak, verebek!...

Ha túlkemény a téli éjszaka,
Lehull az agról egy-egy társatok,
És vége van!... De föl sem veszték!...
A banda másnap új nótába fog.

S miért ne? Hát nem így lesz scmmivé
A legnagyobb is, ha enyészni dül?
Csak több pompával megy porladni. Míg
Ti tovatüntetök észrevétlenül.

Oh kis buták! Oh ferge koldusok!
Ti mindig éhes, lármás verebek!
A míg mi küzdünk, sírunk, szenvedünk,
Vígásgatókat az Isten tartsa meg!

Ábrányi Emil.

DAL.

A vádból, a vágyból, mely lelkekre tüzte
Lángoló rózsakoszorúját
Más nem maradt, csak szomorúság
Valami mély, nagy szomorúság.

Hogy megtört sok-sok lüktető strófa
Hogy elhullt sorba a viruló róza
Nincs vád, se könny... csak szürke közöny.
Rózsának, dálnak ez a sorsa.

Rózsát szeretnék dalolva vinni,
Két kézzel szórni, újra elébed
De nincs virág... és kihullt a szívem

S szárnyaszegetten hull porba az Ének.

Farfás Imre.

1. A versenyzők. — 2. Az első béérkező. — 3. A junior csapat az indításnál. — 4. Az első norvég mentő-szán bemutatása. — 5. Nézőközönség a célznál. — 6. Napfürdő a verseny előtt.

SZABADSZÁLLÁSI SZÉLMALMOK.

RÉGI MALMOK.

Hetvennégy esztendővel ezelőtt, 1839-ben megkezdte működését az első nagyszabású pesti gőzmalom és azóta egyre-másra pusztulnak el azok a régimódi malmok, a melyekben a víz, állatok meg a szél erejével őrlték lisztet a buzaszemekből. Sem a víz, sem a ló, sem a büszke vitorlákat hajtó szél nem bírja a versenyt a gőz erejével, és mert a maradiság is kivesszett a modern technika decenniumaiban, mindinkább kevesebb lesz azoknak a malmoknak a száma, a melyekben nem a gőz ereje hajtja a kőjáratokat. Elhal a malom gazdája, az utód már «fölhagyja a malmot», vagy átalakítja gőzmalommá, a másik malom leég és nem törődnek vele, van olyan malom típusunk is, a mely ma már szinte ritkaságszámba megy, pedig régen, évszázadokkal ezelőtt az egész környéken nem igen őrltek másfajta alkotmányban.

Legérdekesebb, talán ma már legritkább a malmok között az úgynevezett lapátmalom, a melynek rajzát közöltük lapunk tavalyi egyik számában. A víz ereje hajtja ezt, Hunyadban és Krassó-Szörényben még akadunk néhány érdekes formájára, de ez is lassankint kivész, mert gyorsabban, szebben, meg talán néha olcsóbban is dolgozik a masina. A folyó medre mellé építik ezt a malmot, a melynek rendkívül érdekes a hajtó-szerkezete. Míg a többi rendszerű vízi malom hajtókereke függőleges helyzetű és egy vízszintes tengely körül forog, addig a kanalasmalom kereke vízszintes helyzetű és függőleges a tengelye. A más rendszerű malmoknál a kerék forgása a vízszintesen fekvő keréktengelyről fogaskerek és dob segítségével vitetik át a követ forgató függő tengelyre, addig a kanalasmalomnál közvetlenül a hajtókerek tengelyére vannak erősítve a kővek, mindenféle áttétel nélkül. A tengely alsó végén van a kerék, felső végén az őrlőkő. A hány fordulást tesz alul a kerék, annyit fordul fenn a kő.

Maga a kanalas kerék olyan, mint egy nagyobb fajtájú kocsi. A kerékgyába 16—18 kanálformájú, tölgyfából faragott lapát van beillesztve sugáralakban. A víz nagy erővel zuhan a mesterségesen készített keskeny csatornában, a kanál belsejére esik és azt zuhanó erejénél fogva ellenkező irányba erősen kilendíti. Forgás közben a többi kanál kerül egymás után a víztömeg alá, a kerék ennélfogva gyorsan forog és ilyenkor a kerék alakja meg sem figyelhető pontosan. Ez a vizikerék valószínűleg a vízkerék, kétségtelen, hogy legkezdtelegesebb fajtája annak és bátran nevezhető a turbina ősnének is.

A vizimalomoknak, a melyek már a legrégebbi időben ismeretesek voltak, sokkal komplikál-

tabb a szerkezetük. Európában a IV. században már használatban volt, ekkor kezdte kiszorítani a kézzel és állatokkal hajtott szárazmalomot, ámbar Strabo görög író arról is tesz említést, hogy Nagy Mithridates székelyén (Kr. e. 137—64) látott vízi erővel hajtott malmokat. Bizonyos az is, hogy Rómában, Augustus császársága idején már több vízi malom hajtott a Tiberis. A vízi malomnál vagy felül vagy alul zuhan a patak, folyó vize a kerékre, a mely függőleges helyzetű, ez mozgatja a fogaskereket, a mely vizont a követ mozgó tengelyt hozza mozgásba. Természetesen az áttétel miatt sok erő vesz kárba, ha sok a víz, gyorsan forog a kerék, de előfordul az is, hogy megáll a kerék, mert nagy a szárazság. A hajómalomok is a vizimalomok csoportjához tartoznak, ezek szabadon állanak a folyóvíz partján, azelőtt sok volt belőlük, ma azonban már keveset látni.

Nálunk valamikor gyakori volt a szélmalom, a melyről nem is olyan régen azt tartották, hogy csak a múlt század elején kezdett mind-egy-egy jelentősebb számban feltűnni az alföldön. Ma már bebizonyosodva látszik az a föltevés, hogy a szélmalom — a melyet a kereszt háborúk idején építettek először Franciaországban — már a XV. század elején ismert volt Magyarországon. Stibor vajda egyik

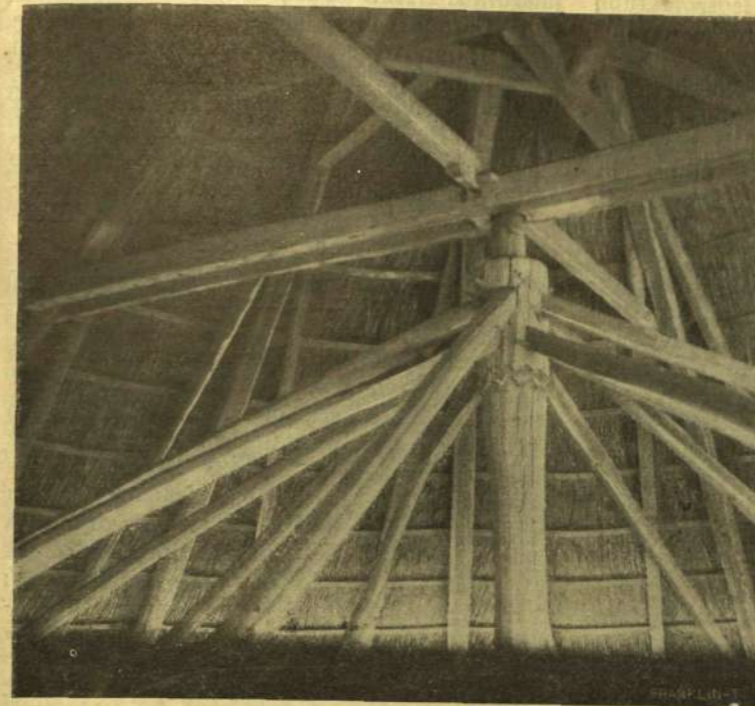

TAPOSÓ-MALOM A VESZPRÉMI MEGYEI VARSÁNYBAN.

adománylevelében szó van már a szélmalomról, a kolozsvári glosszák pedig 1577-ben ismerik a szélmalom szót, 1643-ban Comeniusnál előfordul a «szél-avagy szárnyasmalom» kifejezés is. A szélmalomban a szél erejét használják föl a malomkő hajtására. A mind-egy-egy keskenyebbé váló malomház tetején nyúlik egy gerenda, ehhez négy vagy hat vitorla van erősítve. Ha jó a szél járása, az belekapaszkodik a vitorlába, ezek megindulva forgásba hozzák a széles kereket, a mely a fogaskerekek közvetítésével a malomkőveket hajtja. Ma már a szélmalomok teteje szabadon forgatható, hogy a szél irányának gyakori változása miatt az üzem folytatható legyen. A fából készült szélmalomoknál még láthatjuk azonban a függőleges tengelyrendszer, a mely nem egyéb, minthogy az egész építmény egy függőleges tengelyen foroghat, és a malom háza, meg a teteje szorosan összefügg.

A malmok között legrégebbi kétségtelenül a szárazmalom. Ma öt olyan vizimalom van, a mely a XI. században keletkezett, régi szárazmalom csak hármat ismernek, de ezeknek keletkezési ideje a múltba vész. A Szent Gellért legendában már szó van egy asszonyról, a ki kézimalmot hajt. A szárazmalom a legkezdtelegesebb típusból fejlődött ki. A régi keltáknál még úgy őrlték meg a gabonát, hogy egy csésze alakú kőn abba beleillő kő járt, a melyet egy rajta keresztül illesztett rúddal mozgattak. A rabszolgaság megszűntével háziállatok helyettesítették a rabszolgákat, de ekkor már a gabona gyorsabb felaprítása végett a követ rovátkolták. Később hatalmas kerekek hajtották a fogas kerekeken való erőátvitellel a kőjáratokat és ez a szerkezet tulajdonképpen a szárazmalom, a taposómalom voltaképp nem egyéb szárazmalomnál, a különbség a kettő között az, hogy a míg a szárazmalom nagy kereke vízszintes, addig ez a taposómalomnál kissé ferdén áll, rajta vékony lékek vannak, a malmot mozgó állat pedig egy helyben járva mozgatja a gépezetet. Régebben a várfoglyokkal hajtották a taposómalom is. Ha az állat, többnyire ló, egyet lép, lábai alatt lefelé szalad a kerék, a mozgás is gyorsabb így és az állat sincs úgy munkával megterhelve, mint a másikonál.

Az első gőzmalom 1784-ben épült fel Londonban, ennek 50 lőerejű gépét Boulton és Watt szállították és az 10 kőjáratra volt berendezve. Az új találmány hamar tért hódított és a mikor nálunk először indultak meg a gőzzel hajtott malomkővek, üttött a régi malmok hanyatlásának órája is. Ma még sok dolgozik ugyan, de a szárazmalomok már ritkaságszámba mennek, mindegyre kevesebb vitorlás szárnyat hajt Dorozsma és Kiskunhalas tájékán a szél és nem telik bele sok idő, a mikor a nem gőzzel hajtott malmokról már csak a história beszél.

KUNSZENTMIKLÓSI SZÁRAZMALOM BELSEJÉNEK TETEJE.

KUNSZENTMIKLÓSI SZÁRAZMALOM.

OLÁH FELÜLCSAPÓ VIZIMALOM HUNYADMEGYÉBEN.

VIZES MALOM A BORSODMEGYEI APÁTFALVÁN.

MAGYAR SZÉLMALOM KISKUNFÉLEGYHÁZÁN.

KESZTHELY-VIDÉKI VIZIMALOM.

RÉGI MALMOK.

NEMET ELŐADÁSOK A NEMZETI SZÍNHÁZBAN.

Az utolsó téglákat is elhordták már a régi Nemzeti Színház telkéről, a mely üresen, szomorúan áll a nagyvárosi forgatagban...

A régi Nemzeti Színház épületéhez az a legenda fűződik, hogy ezen a színpadon az alatt a hetven esztendő alatt, a míg ott előadásokat tartottak, más nyelven, mint magyarul nem játszottak.

A magyar szabadságharc leverése után, a magyar történet legszomorúbb napjaiban Haynau jóvoltából érte ez a csapás a Nemzeti Színházat. 1849 július 13-án vonultak be az osztrák csapatok Budára...

Nemzeti Színház történetének legszomorúbb 27 napjáról regélnék nekünk érdekes és bús történetet.

1849 augusztus 9-ikén játszott először a német társulat a Nemzeti Színházban a «auf hohen Befehl» a «Hans Sachs»-ot, Deinhardstein 4 felvonásos drámai költeményét...

játszották. Tizedik előadásuk szeptember 11-ikén volt «Corona von Saluzzo», Raupach 5 felvonásos színműve, a tizenegyedik pedig 14-ikén «Ernst und Scherz, oder: Der Mann im Feuer»...

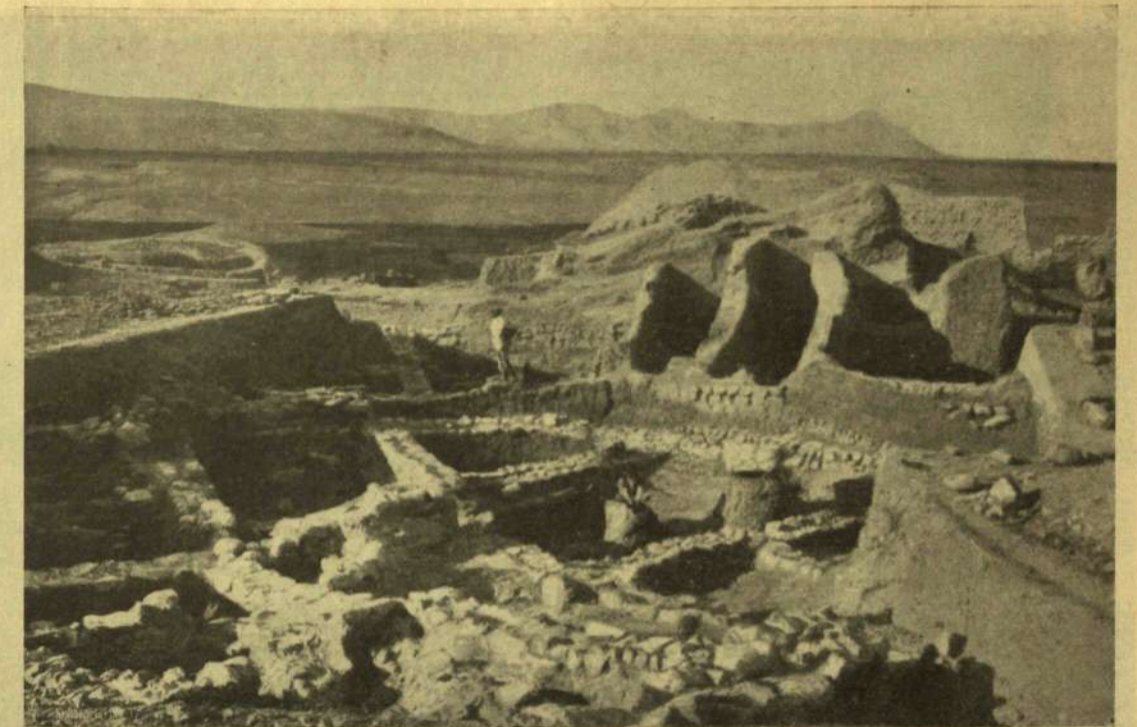
Ezzel befejezte a német színészet kisdjétekait s ettől a naptól kezdve német játszék nem tette lábát a Nemzeti Színház színpadára.

JERIKÓ FALAI.

Az évezredek pora védképen ellepte és eltemette Jerikó várát Kánaán földjén, a még most is buja szépségű jerikói oázis közepén.

Jerikó vára hát nem volt sehol s a biblia régiségeit kutatók sokáig találgatták, hogy hol is lehetett. Mindenesetre a mostani Jerikó, e szegényes falu közelében, melynek viskóit négyszáz főnyi fellah-nép lakja...

Józsue átkelt vándor népével és a frigidálával a Jordán-folyón, melynek habjai kettéváltak előttük, hogy száraz lábba kelhessenek...

KÁNAANI HÁZ-FUNDAMENTUMOK JERIKÓ FALA MÖGÖTT ÉSZAKRA.

A hetedik fordulónál a hét pap befújta a hét kürtbe, Józsue pedig mondta a népek: «Most kiáltatok, mert az Úr nektek adta a várost.»

A csoda megeseget, az ótestamentom kora elmúlt; Jerikó eltűnt a föld színéről, és falairól csak a proféta írása és az utódok hite regélt.

Hét évvel ezelőtt, 1907-ben s ez időtől fogva három éven át, 1910-ig ásta ki és fedte fel Jerikó falait egy német tudományos expedíció...

Jerikó a biblia koránál is régebb város. Leg-

A SZÉLES BELSŐ FAL (A) ÉS A KESKENY ELŐ-FAL (B) ÉSZAK FELŐL.

régebb alapjai a Krisztus születése előtt való harmadik évezredből valók. A második, a kanaánbeli Jerikót, a második évezredben építették.

Van még egy szép, a kananeusok Jerikójának feltárasánál talán szebb eredménye is a német ásásnak, melyről pompás rajzokkal és fotografiai felvételekkel gazdagon diszitett könyvben számol be az expedíció két fő munkása: Sellin Ernő és Watzinger Károly.

Hiel várat és várost épített. A vár falain belül sűrű házsorok állnak a régi kanaánbeli Jerikó leomlott háztömegei fölött.

Még kétszer virradt fel Jerikónak: a német kutatók a vár területének északi felén újabb zsidó település nyomait lették, aztán közvetlenül a mostani földszin alatt egy már kereszténykori város maradványait: a bizánczi építést emlékeit.

National-Theater.

Sechste deutsche Vorstellung im Abonnement des Nationaltheaters. Dienstag den 28. August 1849.

Zu Ehren der Ankunft des gefeierten Siegers Seiner Excellenz des Herrn F. J. M. und Ober- Armeekommandanten Baron von Haynau,

bei Beleuchtung des äußeren Schauplazes.

Von der deutschen Schauspieler-Gesellschaft unter der Leitung des Comités und mit Anerkennung der Rechte der pl. t. Abonnement des National-Theaters.

Hermann und Dorothea.

Jüdisches Familiengemälde in 4 Akten, nach Goethes Gedicht, von Dr. Carl Döbner.

Personen:

Table listing characters and their roles: Der alte Herrmann, Seine Frau, Hermann, Dorothea, Herr, Fr. Dema, Ralia, Fr. Götli, Herr, Fr. Dema, Ralia, Fr. Götli, Herr, Fr. Dema, Ralia, Fr. Götli, Herr, Fr. Dema, Ralia, Fr. Götli.

Anfang 7, Ende nach 9 Uhr.

Preis der Plätze in Conv.-Münze:

Einloge im Parterre oder ersten Rang 5 fl. — Eine Loge im zweiten Rang 4 fl. — Ein Fester-Sitz im Parterre 1 fl. 20 fr.

Freitag den 31. August 1849 siebente deutsche Vorstellung im Nationaltheater:

Das Irrenhaus zu Dijon,

oder: Wabasinu und Verbrechen. Schauspiel in 3 Akten, von Marg. Carl.

National-Theater.

Dritte deutsche Vorstellung im Abonnement des Nationaltheaters. Freitag den 17. August 1849.

Bei Beleuchtung des äußeren Schauplazes.

Zur Vorfeier des glorreichen Geburtsfestes unseres allergnädigsten Landesvaters, Sr. k. k. apost. Majestät des Kaisers und Königs

FRANZ JOSEPH I.

von der deutschen Schauspieler-Gesellschaft unter der Leitung des Comités und mit Anerkennung der Rechte der pl. t. Abonnement des National-Theaters.

Auf allgemeines Verlangen:

Hans Sachs.

Dramatisches Gedicht in 4 Akten, von Deinhardstein.

Personen:

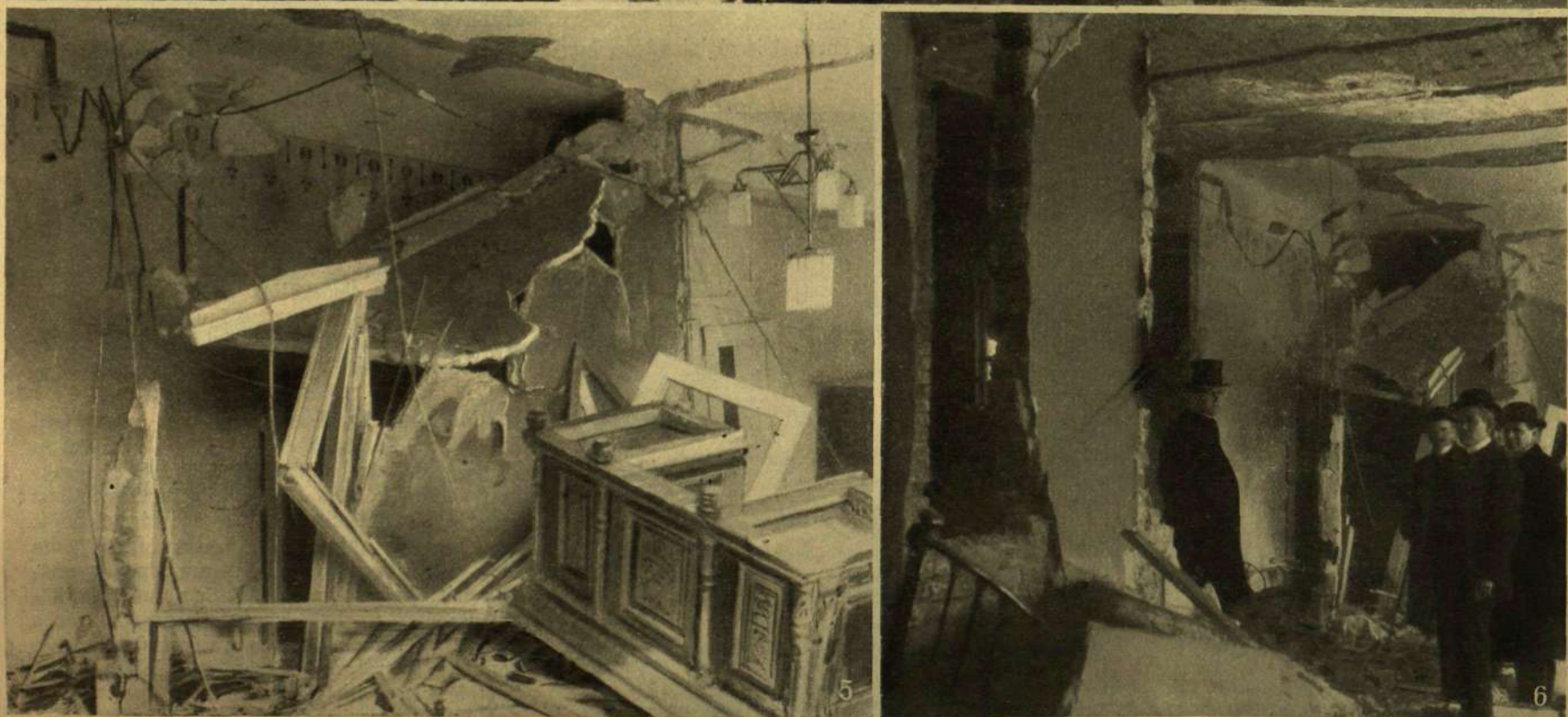
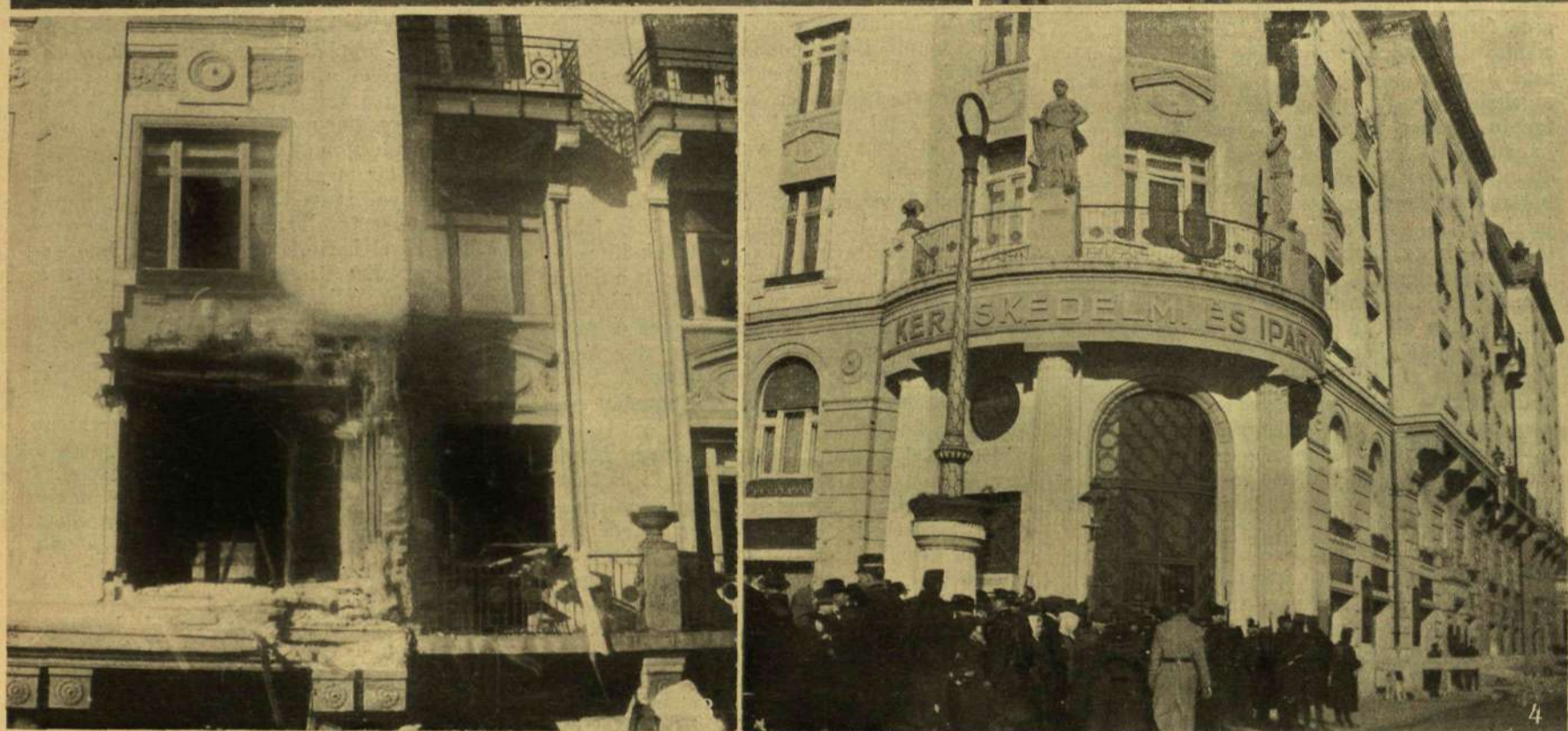
Table listing characters and their roles: Hans Sachs, Herr, Fr. Dema, Ralia, Fr. Götli, Herr, Fr. Dema, Ralia, Fr. Götli, Herr, Fr. Dema, Ralia, Fr. Götli.

Anfang 7, Ende nach 9 Uhr.

Preis der Plätze in Conv.-Münze:

Einloge im Parterre oder ersten Rang 5 fl. — Eine Loge im zweiten Rang 4 fl. — Ein Fester-Sitz im Parterre 1 fl. 20 fr.

Zerte der Volksbühne werden unentgeltlich an der Kassa verabfolgt.

1. A debreczeni kereskedelmi és iparkamara épülete, a hol a robbanás történt. — 2. A romok eltakarítása. — 3. Az irodahelyiség ablakai a Verbőczy-utca felől (ebben a szobában történt a robbanás). — 4. A Verbőczy-utca torkolatánál katonai kordon tartja vissza a robbanás hírére összegyűlt közönséget. — 5-6. A robbanás pusztítása az irodahelyiséggel szomszédos szobákban.

A DEBRECZENI BOMBAMERÉNYLET A HAJDUDOROGI GÖRÖG-KATHOLIKUS PÜSPÖK ELLEN.

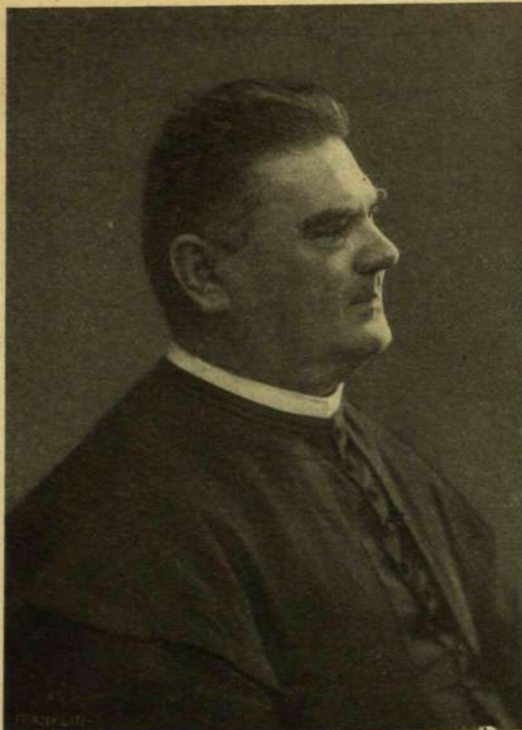

A ROBBANÁS SZINHELYÉVEL SZOMSZÉDOS HELYSÉGEK.

A SZOBA, MELYPEN A ROBBANÁS TÖRTÉNT.

A DEBRECZENI BOMBAMERÉNYLET A HAJDUDOROGI GÖRÖG-KATHOLIKUS PÜSPÖK ELLEN.

JAZKOVICS MIHÁLY PÜSPÖKI HELYTÖR.

CSÁTH SÁNDOR PÜSPÖKI ÜGYÉSZ.

SLEPKOVSCZY JÁNOS PÜSPÖKI TITKÁR.

A DEBRECZENI BOMBAMERÉNYLET ÁLDOZATAI

KOSSUTH ÉS A HATVANHARMADIKI LENGYEL FÖLKELES.

Ötven éve múlt már, hogy a lengyel nemzet utolsó fölkelését szervezte elvesztett szabadságának visszaszerzése céljából. Nem sikerült, mert az orosz túlnyomó ereje elnyomta azt s a lengyelekre még szomorúbb, még rettenetesebb idők következtek. A magyar nemzet mindig részvétellel viseltetett a szerencsétlen lengyelek iránt s rokonszenvét úgy az 1831-iki, mint az 1863-iki fölkelés alkalmával élénken nyilvánította. Államférfiaink, mint Kossuth, Deák, Andrássy szívükön viselték a lengyel ügyet, mert tudták, hogy a lengyelség sorsa nem közömbös reánk nézve.

Különösen Kossuth volt az, a ki nagyon rokonszenvezett a lengyelekkel, mint olyan néppel, mely a panszlavizmussal nem rokonszenvez. A szabadságharc leverése után torinoi otthonából élénk figyelemmel kísérte az európai eseményeket, várva, mikor lehetne Magyarország érdekében valamit tenni. Megragadott minden alkalmat, hogy a nemzeti ügy érdekében tehessen valamit. Ily alkalom volt az 1863-iki lengyel fölkelés is, melynek ügyét nagy lelkesedéssel karolta fel Kossuth, nemcsak magáért a lengyel szabadságért és függetlenségért, hanem főképen azért, mert a lengyelek győzelmét a magyar ügy diadalra jutása szempontjából fontosnak tartotta, azért fejtett ki oly nagy politikai tevékenységet a lengyel forradalom érdekében.

Kossuth a forradalom kitörésekor meg akart mozgatni mindent, hogy az európai hatalmak avatkozzanak be a lengyel kérdésbe és támogassák azt. Az ő törekvése eleitől fogva az volt, hogy a lengyel ügyet európai kérdéssé tegye s hogy a bekövetkező bonyodalmakat föl lehessen használni Magyarország felszabadítására. Vezérgondolata az volt, hogy a lengyel forradalmat ki kell terjeszteni Galiciára is, hogy Ausztria kénytelen legyen fegyveresen közbelépni, a mikor is Ausztria lekötöttségét fel lehet használni Magyarország függetlenségének kivívására.

Mivel Ausztriának ebben az időben főleg Olaszország és Franciaország voltak legnagyobb ellenlábai, azért e hatalmakat akarta reábirni arra, hogy a lengyeleknek segítségére menjenek.

Kossuth mindjárt a lengyel forradalom kitörése után pár nappal (1863 február 6.) levelet írt Peruzzi Ubaldino olasz belügyminiszternek s figyelmezteti őt, hogy a lengyel forradalom európai bonyodalmat is idézhet elő s ha Galiciára is kiterjed, akkor ezt Olaszország egyetértve a magyarokkal kihasználhatná a saját érdekében. Felhívja a minisztert, hogy foglalkozzék a lengyel kérdéssel nemcsak politikai, hanem emberi szempontból

is. Említi, hogy járt nála néhány lengyel, kik segítséget kértek tőle abból a célból, hogy hazá utazhassanak a küzdelem terére, de ő szegény ember lévén, nem adhatott nekik semmit, azért kéri a minisztert, hogy bocsásson a lengyel Idzikowski ezredes rendelkezésére néhány ezer frankot, hogy a fiatal lengyel emigránsok hazá utazhassanak.

Kossuth a lengyel ügy iránti lelkesedésből február 27-én rendkívül tüzes és emelkedett hangú kiáltványt intézett a lengyelekhez, melyet azonban a párisi lapok, Ausztriára és Oroszországra való tekintettel, nem akartak közölni s azért olasz és angol lapokban látott napvilágot. A lelkes hangú kiáltvány így kezdődik: «Lengyelország, a mint összetöri bilincseit, Lengyelország, a mint doronggal és kaszával kezében a kolosszusra rohan, mely elnyomja őt, nemcsak rokonszenvet parancsol, hanem az emberiség bámulatát is felidéri.»

A mindvégig magas szárnyalású és páratlan magyar temperamentummal irt levélre igen szépen válaszolt Mickiewicz Vladiszláv, a lengyel bizottság vezetője, megköszönve azt a nagy rokonszenvet, melyet Kossuth a lengyelekkel szemben tanúsított.

De Kossuth nemcsak szóval, hanem tettel is akarta segíteni a lengyel fölkelést. Még 1859-ben történt, hogy Napoleon császár az olasz-osztrák háború kezdetén húszezer puskát és megfelelő löszert szállított titkon a magyarok részére, ama célból, hogy az Ausztriával való háborúja esetén a magyarok fölkelést támazzanak Ausztria ellen. Ez a fegyver Erőly közelében, Moldvában Cusa fejedelem őrzete alatt volt elrejtve.

Közben a külpolitikában változás állott be, megkötötték a villafrancai békét s III. Napoleon lemondott Ausztria megtámadásáról. A változott viszonyok megakadályozták, hogy e fegyverzetet Magyarország felszabadítására felhasználhassák, de minthogy a francia császár nem rendelkezett felette, a magyarok magukénak tartották azt. E közben kitört a hatvanharmadiki lengyel forradalom s Kossuth tudva azt, hogy a lengyelek egyik legfőbb nehézségét a fegyverhiány képezi, Klapka tábornokkal egyetértve, a párisi komité útján tudomására hozta a lengyel forradalmi kormánynak, hogy a Moldvában elrejtett húszezer puskát átengedik a lengyeleknek minden feltétel nélkül, csak kérjék ki erre nézve Napoleon beleegyezését. Tartva azonban attól, hogy a francia, angol és osztrák diplomácia közbelépése folytán a lengyelek küzdelme elbukik, levelet intézett a lengyel forradalmi kormánynak, melyben biztatja őket, hogy tartsanak ki állhatatosan, de egyúttal azt tanácsolja nekik, hogy a forradalmat terjesszék ki Galiciára is, mert ha a felkelés lokalizálva marad Orosz-Lengyelország területére, akkor az európai diplomácia előtt csak mint házi kérdés fog feltűnni, melyet

Oroszország belső ügyének fognak tartani. Azt írja továbbá, hogy ha a forradalmi kormány anyagilag biztosítaná egy magyar légio fentartását, akkor minden befolyását fel fogja használni, hogy több ezer magyar menjen a lengyelek segítségére magyar zászlóval s magyar parancsnokkal. Ezt nemcsak a két nemzet érdeke szempontjából teszi, hanem ama rokonérzés folytán is, mely bennünket Lengyelország iránt mindig vezetett. Ha a fölkelést Galiciára is kiterjesztik, akkor Ausztriának ki kell lépnie színtelen semlegességéből s vagy a lengyelek mellett vagy ellenük kell állást foglalnia. Ha mellettük lesz, le kell mondania Galiciáról, a mi a lengyel királyság helyreállítását vonná maga után, esetleg a Habsburg-Lotharingiai ház secundogeniturájával, ha pedig a lengyelek ellen foglal állást, akkor a lengyelek fel vannak mentve az Ausztriával való kiméletesség kényszere alól s ez esetben számíthatnak Olaszország közreműködésére is.

A lengyel nemzeti kormány köszönetét fejezte ki Kossuthnak a fegyverek felajánlásáért, de a magyar légiónak szervezését nem fogadta el, mert nem akarta Ausztriát magára haragítani, remélve még mindig azt, hogy Ausztria a lengyelek pártján lesz.

Közben Kossuth tárgyalat Minghetti olasz miniszterelnökkel is, kit sikerült reábirnia, hogy az olasz kormány a lengyel kérdést magáévé tegye. Egyidejűleg kiáltványt is adott ki a lengyel fölkelés érdekében, mire Nullo ezredes vezetésével egy olasz csapat indult a lengyelek segítségére.

III. Napoleonnál azonban nem járt eredménytel Kossuth fáradozása, mert a császár nem mert a lengyelek érdekében valamit tenni s a francia sajtó sem akarta magát exponálni a lengyel ügyben.

Kossuth ezenkívül igen tüzes kiáltványt intézett a Galiciában állomásozó magyar katonákhoz, felszólítva őket, hogy tőlük telhetőleg segítsék elő a lengyelek ügyét s ne támaszszanak nehézségeket a felkelőknek, hanem ellenkezőleg, mozdítsák elő azok törekvéseit. Ez csakugyan meg is történt, mert a galicziai helyőrségek magyar csapatai, első sorban a Sokalban állomásozó huszárok mindent elkövettek, hogy a fölkelők ügyét megkönnyítsék s a hol csak lehetett, futni engedték a menekülőket és elfogottakat.

Kossuth terveit, törekvéseit nem teljesedtek, Európa nem törődött a lengyelekkel, Ausztriát nem támadták meg, a magyar kérdést nem lehetett felszínre vetni. A magyarok közül néhány százan részt vettek a lengyel fölkelésben s egy részük megosztotta sorsát Szibéria borzalmas hómezőin a lengyel száműzöttekkel.

Diveky Adorján.

TAVASZI DIVAT.

Dacára annak, hogy még benne vagyunk a tél kellő közepén, hogy még járják a rodlik és kocsolyák, mégis már nagy az érdeklődés a nők körében az arasznyi divat: a tavasz divatja iránt. Már mohón bele szeretnének nézni a nagy párisi divatművészek rendszerint a megnyilatkozás pillanatjáig hét lakattal lezárt műhelyeibe, hogy mielőbb megtudják, milyenek lesznek egy tavasz és nyár tartamára a hódításuk fegyverei. És annál kíváncsiabbak, minél jobban titkolják ezeket az újdonságokat — a nagyobb hatás kedvéért — Páris eme zsarnokai.

Az utóbbi időben azonban annyira divatosá lett a nagy világban az, hogy az előkelő világ úgy február-márciusban a Rivierán üdül, hogy erre az alkalomra ki kell nyitniok a titkolózás hét lakatját a párisiaknak. Mert erre a tavasz-elő üdülésre egy külön ruhátartást szereznek be az előkelő világ hölgyei, tehát Páris divatművészei itt mutatják be a jövő tavasz divatját. Részint az itt üdülő hölgyek veszik meg a divat legfrissebb alkotásait, részint a hivatalos divatbemutatók, a kissé diszkreditált próbahölgyek viszik el a Riviera napsütötte, csupa virág környezetébe. Itt tartják meg az egyes szenzációs divatprezenciák premiérait és itt hangzanak el az elismerő vagy elítélő kritikák az érdekeltek és laikusok ajakán.

A mit ma a Rivierán bemutatnak, az egyelőre még nem készül kimondott szenzációknak. Inkább afféle izelítő ez az előzendő divatból, egyes új formák, színek, szövetek, szóval töredékek megjelenése. A legdivatosabbnak itt az apró kockás szöveteket látjuk. Mintegy kifejezője akar ez lenni a derűnek, a nyárias tavaszias jellegnek, mert hiszen egészen világos ruhát még itt is csak kivételes alkalmakkor ölt a mondaine asszony, az egészen sötét ruha

pedig nem felel meg a mosolygó, virággalattal telített környezetnek.

A kockás szövetek főleg akkor divatosak, ha sötét alapon fehér a kockájuk. Például zöld alapon fehérik és barna szál körüli. Ehhez természetesen mindig csakis egyszínű kabát tartozik. Üde és tavaszias az egésznek a hatása. Mivel ott a kéklő ég alatt is nagy szenvedélyvel üzik a sportot, a kissé fázékony hölgyek selymes, fehér trikóból alakított kabátokat öltönek, melyet oldalt egy fehér átkötővel a természet csomóznak. A kockás szöveteket különösen nagyon magas és nagyon karcsú alakok fogják viselni, míg a feltűnően karcsúak a csikos mintáknak adnak elsőbbséget. Azonfelül kedvenc mintája lesz a tavasznak a csillag, nagy előnye minden esetre, hogy minden nő kivétel nélkül viselheti. Mert hiszen sokan vannak, a kik sem a csikot, sem a kockát nem kedvelik, avagy nem viselhetik. A finom izlésű nő mindig tudja, hogy mit lehet és mit nem szabad viselnie. A fehér-kék csikos nyári szövetek nagyon kedveltek lesznek, a nyári ruhák java része ezekből fog készülni, különösen fiatal leányoknak és asszonyoknak kedvezőbb viselete kevés akad.

A díszesebb látogató- és alkalmi ruhák szövetjei természetesen élénkebb színekben készülnek és e téren pazar bőkezűséget tanúsított a divat. Olyan színkálát teremtett meg, a mely még a legkomolyabbakat is bizonyos álmódúba ringatja. Legdivatosabbak lesznek a tafoták, melyek merőben különböznek az eddig ismert, kissé merev és kemény szövetektől. A legdivatosabb selyem ma a libella-tafota, melynek a neve is mutatja, hogy milyen lenge és puha, mint a víz tükre fölött ringó libella. A színei épp oly finomak, különösen a szöke asszonyok találják majd a kedvükre valót e tekintetben. Nekik bizonyára leginkább az a halványbarna, halványzöld és halványzúrga fog

tetszeni, melyhez hasonló szint eddig még nem láttunk.

De a többi színek is pazar árnyalatokkal vannak képviselve. Például itt vannak a rózsaszínek azok a szinte hihetetlenül finom árnyalatai, a melyekben a rózsaszínek és vörösnék minden árnyalata egyesül. Van ugyanis pasztellrózsaszín, bíborrózsaszín, kínai rózsaszín és a pünkösdi rózsaszín. A «tafetás mystère» osztozik a libella tafota sikerében és — mint az előbbi — ez is egyszínű. Harmadik csodája a selymeknek a szintjászó szövetű, a mely olykor úgy csillog mint az ahát, míg máskor a skót szövetek szivárványához hasonló pompát mutat. Szinte végtelenek a tafoták terén az ideai tavasz folyamán bemutatandó újdonságok. És egyik bájosabb a másiknál. Ezek lesznek az új divat legnagyobb szenzációi.

Nagyon kedveltek lesznek továbbá a krepkonok és a különböző krep szövetek. A román krep hasonlít kissé a shantunghoz és a tangó-teák alkalmával, a melyeken bemutatják, a tafotának méltó ellenfele. Mert hiszen Nizza napsgarage alatt is ezeket a tangó-teákat tartják a legelőkelőbb hotelekben és kaczér villák szalonjaiban, mint a legkedveltebb szórakozásokat. Lehellet-könnyű gázokba és tüllökbe burkoltan lejtik ezt a tánczot a fiatal leányok, a kiknek ruháját nézve, önkénytelen úgy sóhajt fel a régi módi asszony: Istenem, mennyire megváltoztak az idők és az emberek!

A ruházatkodás terén a nőknek megengedett teljes szabadság ide is utat tört magának és a mit ma a legfiatalabb leány is viselhet, arról még a modern mama is elismeri, hogy az ő lánykorában szenzációszámba ment volna. És épen itt nyilvánul meg leginkább a divatnak konzervativizmust bontó hatalma s itt a leggyengébb az ellenállás az újítással szemben.

S... i Bella.

ÚJ TAVASZI TOILETTEK PÁRISI MŰTERMÉKBŐL.

LILJECRONA OTTHONA.

Regény. (Folytatás.)

Irita Lagerlöf Selma. — Svéd eredetiből fordította L. B.

Az első kör után elsápadt a papkisasszony. Anyyira örült, hogy egészen megfeledezett a táncpénzről. A menyegző napján ugyanis mindenkinél, legyen az nagy, vagy kicsi, táncolni kell egyet a menyasszonnyal és azután egy pénzdarabbal megajándékozni. Neki azonban, szegény léleknek, nem volt egy garasa sem.

A menyasszony nem feledkezett meg a szokásról. A szoba egyik szögletében az asztalra tette a szagosüveget és a menyasszonyládát az ánizscukorral és mazsolával, a menyasszonyi fűszerekkel, a mivel majd a tánc után megvendégeli.

A papkisasszony érezte, hogy most nehéz helyzetbe jutott. Az ősi szokást meg nem sértheti. A nép azt fogja hinni, hogy ez szerencsétlenséget hoz maga után.

Britta bizonyosan eltalálta aggodalmát, mert azt súgta tánc közben a fülébe, hogy Maja Liza kisasszony tegyen csak úgy mintha adna valamit a kezébe. Hiszen csak nem tarthatott táncpénzt készén, mikor oly váratlanul jöttek rá.

A papkisasszonynak volt egy pár arany fülönfüggője és egy arany melltűje, a mit még anyjától örökölt. Szívesen adta volna az egyiket Brittinak, de nem tudta, hogy szabad-e: Mi lesz, ha megtudja a mostoha?

Az volt a szokás, hogy csak egyszer táncoltak körül a menyasszonnyal, de a papkisasszony már másodszer, harmadszor táncolt, miáltal tervezetget. Oly nagy aggodalomban volt, hogy gondolatai össze-vissza kergetőztek.

Oly lassan táncolt, a hogy csak lehet és most észébe jutott az az ezüstkanál, a mit a keresztapjától kapott. De nem volt benne biztos, hogy nem megy-e Raklitzra másnap a lakodalmas házhoz, hogy visszakövetelje, mert nagyon drágát adott.

«Nincs más mód, mint megmondani Brittinak, hogy majd máskor fogja megkapni a táncpénzt» gondolta.

Erre megrántotta és az utolsó kört gyorsan letáncolták. Valaki, midőn eltáncolt mellette, megragadta az alkalmat és egy pénzdarabot csúsztatott az ujjá közé.

Midőn vége volt a táncnak, egy fényes ezüsttallért tett le Britta kezébe.

A menyasszony nagyot nézett és elfelejtette megkínálni a menyasszonyi fűszerekkel, úgy hogy a papkisasszonynak kellett megkérdezni, hát ő nem kap valamit?

Mig szagos vizet locsolt, azalatt körülnézett, hogy ki is lehet az, a ki az ezüsttallért adta.

Tudta, hogy akkor kapta, a mikor a kandalló mellett táncoltak el. Bizonyára az a hosszú, fekete legény, a ki ott áll a kandalló és a szekrény között, az segíté rajta.

Előre hajlott és kivett egy ánizscukrot a ládikóból. Ugyanakkor odasüggött a menyasszonynak. Ő azt gondolta, hogy minden embert ismer a kerületből, mégis annak a nevére, a ki ott áll a szekrényél, sehogy sem tud visszaemlékezni.

A menyasszony halkan, hogy a többiek meg ne hallják, azt felelte, hogy az a legény egy másik kerületből való. Az egy kovács a henriksbergi kohóból Västmarkenben és valami széna ügyében jött ma a nagyapjához. Nem tudja, hogy miért jött ide. Nem tartozik a násznéphez. Hiszen nincs is lakodalmi ruhában.

Valóban az idegen legény nem volt fekete báránnyörkődmönbe öltözve, övvel a derékon. Tépelődött, hogy hogyan fogja neki megköszönni, de nem volt rá alkalma, mert a násznép hozzájött és búcsút mondott. Megköszönte nekik, hogy eljöttek, fölségítette a bundájukat és búcsút intett a lépcsőről.

Midőn visszament a szobába, csodálkozott, hogy a hosszú idegen legény még ott állt a szoba közepén.

De hamarosan megértette a dolgot. Biztosan meg akarja kérdezni, hogy mikor kapja vissza a tallért, a mit kölcsön adott. Ki tudja? Talán abból a pénzből vette el, a mit a tisztartó adott neki, hogy szénát vásároljon érte.

De úgy látszott, mintha el akarná tagadni, a mit tett. De midőn ő érsködött, kinyilatkozta, hogy szót sem érdemel.

Beleznay Andor kunhegyesi főszolgabíró, a kit a király az Országos Gazdasági Munkáspénztár körül kifejtett fáradozásáért a Ferencz József-rend lovagkeresztjével tüntetett ki.

Ő azonban sehogysen tudta elviselni, hogy ajándékba kapjon egy tallért egy egészen idegentől. Azt mondta, hogy kér pénzt édesapától, a mint hazajön és elküldi holnap reggel a tanyára, hogy megfizethesse a szénát.

Elmosolyodott erre a legény, mintha nap-sugár esett volna az arezára.

Úgy tehet, a mint tetszik. Neki van elég pénze és így meglesz a tallér nélkül is.

Csodálkozva nézett rá.

«Úgy, ő pedig azt hitte, hogy a pénz miatt maradt itt!»

Igen, hát miért másért?

Megsimitotta hosszú haját a homlokán és ránézett a falra. «Én nem tudom,» mondta «de talán valami másról akartam beszélni.»

A papkisasszony egy lépést tett az ajtó felé. Türelmetlen lett.

Most ismét ránézett azzal a szelíd mosolyával a legény. «Én nem tudom megérteni a többieket, hogyan mehettek el innen» mondta.

A papkisasszony elpirult. Azután az ajtó felé indult.

«Magát is el kellett volna vinniök a tánc-hoz, nem pedig itt hagyni egyedül.»

Valami jóság volt a hangjában, nem haragudhatott meg rá. Feléje fordult és nevetett.

«Ah, most már nem baj, ha egyedül hagyják, most vidám vagyok. Maga csak menjen velök. Én olyan megelégedett vagyok, hogy senkinek sem kell miattam aggódnia.»

A rókaverem.

Lange-Bengt kora reggel ott állott lámpással a kezében és lenézett a rókaverembe. Nem volt rendjén a dolog. Még soha életében nem tisztított meg egy rókavermet sem, a mely ilyen állapotban volt.

Lange-Bengt büszke volt arra, hogy alig tudott más jobb rókavermet ázni, mint ő. Tegnap este sem takarta be hitványabul, mint a hogy szokta.

Befőlte a mély verem nyílását vékony nyírfavesszővel, szalmával és hóval, olyan egyszerű tétét csinált, hogy még a legvénőbb nőtényrök sem tudta volna megkülönböztetni a földtől. És a kacsát, mely ott szokott gubbasztani a magas rúdon a verem közepén, hogy a rókát odacsolja, úgy odaerősítette szárnyánál fogva a kötőfékekkel és a rudat oly jól beverte, hogy biztos hitte, semmi ki nem mozdítja onnan.

A legjobb kacsát volt az egész udvarban és a legerősebb hangja volt. Hallotta, hogy hápogott, mikor a karóhoz kötötte. Vészrikoltozása élesen és tépően hangzott a téli éjszakában.

Nagy szégyen volt az arra, a ki a rókavermet elrendezte, ha olyan rosszul kötötte oda a kacsát, hogy a róka magával rántotta és ez volt az, a mi még sohasem esett meg Lange-Bengtnek. A szegény egyformán nagy volt, bármelyi-

ket is cselekedte a róka: megngrött a kacsával az erdőbe vagy pedig magával rántotta a verembe.

A szolgáló sohasem adott szívesen kacsát ilyesmihez. Ha valamelyiket baj érte, tudta, hogy minden este azzal fogják bosszantani, ha vermet akar készíteni.

Most aztán megesett ez a bosszantó dolog. Midőn a lámpással előre világított, látta, hogy semmi sincs a póznán. Épen csak a kötőfék maradványa csüngött le róla.

Anyyira bosszankodott, hogy el akart menni. Még annak sem akart utána nézni, hogy belesett-e a róka a verembe vagy pedig megszabadult.

De azért valószínű volt, hogy fogva maradt. Próbálta a lámpással megvilágítani. Több helyütt szakadék volt a tetőn. Nem tudta megérteni, hogy a róka hogy tudott annyi szalmát magával húzni.

Bármennyire is forgatta a lámpást, nem tudott vele a verem fenekére világítani. Utána nézett a nyomoknak. Ha jól sejtí, két rókának kell lennie a veremben, mert annyira el van ronvta a tető. Így nem volna olyan nagy szégyen, hogy a kacsa is ráment.

Látott is nyomokat a hóban, a lámpást tartotta és mindjobban lehajolt. Végül kivette a gyertyát a lámpásból, letérdelt és úgy világította meg a földet.

Midőn fölállt, úgy érezte, hogy a lábai reszketnek. Örült, hogy senki sem látta.

Csak lassan ment az istálló felé, hogy kötele hozzon. Midőn visszajött, rákötötte a lámpást és leboosította a verembe. Most már egész a fenéig látott és egyszerre csak széles mosolyra nyílt a szája. Szemeit összehúzta és fogai előtűntek. Nem sietett, hanem ott állott a verem felé hajolva és gyönyörködött.

Egy kis idő múlva neki indult Lange-Bengt a lakóház felé. Nem a konyhaton ment, hanem nagyokat lépve egyenesen a fülépcsőnek, tapogatózott a zár és kilincs után az előszobajáton, hogy bejusson. Épen öt óra volt és még senki sem volt fent az öreg kulesárnén kívül. Meghallotta a zörgést, egész megijedve szaladt oda és kinyitotta.

— Az Isten szerelmére, te vagy az, Lange-Bengt? Mi lélt, hogy erre jössz?

Lange-Bengt azonban félretolta a nélkül, hogy egy szóra is méltatta volna. Egyenesen a hálószoba felé ment, a hol a tiszteletes és a tiszteletesné a legjobban aludtak és benyitott.

— Mi az? Mi a baj? — Riadt fel ágyában a tiszteletes.

— Csak Lange-Bengt, tiszteletes úr. Azt akarom mondani, hogy a kacsa eltűnt éjszaka a veremről.

— Hát ez szomorú, Bengt, de azért még sem kell ide jönnöd hajnalban és...

— A kacsa is meg a róka lent vannak a veremben.

— Te megbolondultál, Bengt. Tudod, hogy épen most jöttem a lakodalmából. Még alig aludtam valamit.

Lange-Bengt azonban csak azt figyelte, mikor tart szünetet a tiszteletes.

— Aztán egy farkas is volt, a melyik a rókanyom után ment. Az is beesett a verembe.

Erre már frissen szólt a tiszteletes:

— Mond meg a konyhában, hogy jöjjenek be és gyujtsanak világot, mert felkelek!

Lange-Bengt azonban csak ott állott, mintha süket volna.

— De még egy farkas volt, a melyik az elsőt követte és ez is beesett a verembe.

Egy szót se szólt többet, kiment az ajtón.

Midőn már világos lett, az emberek mind összegyűltek a verem köré. Ott volt a tiszteletes, a tiszteletesné, a papkisasszony, ott volt a kulesárné, az őt szolgáló, a szegény asszony és Csöppség. Ott volt Lange-Bengt, az anyja Gamma-Bengta, és a felesége Munter-Maja, ott volt a két béres, ott volt Spelar-Jöns és Backman, az öreg katona, a ki dolgozni jött most az udvarba.

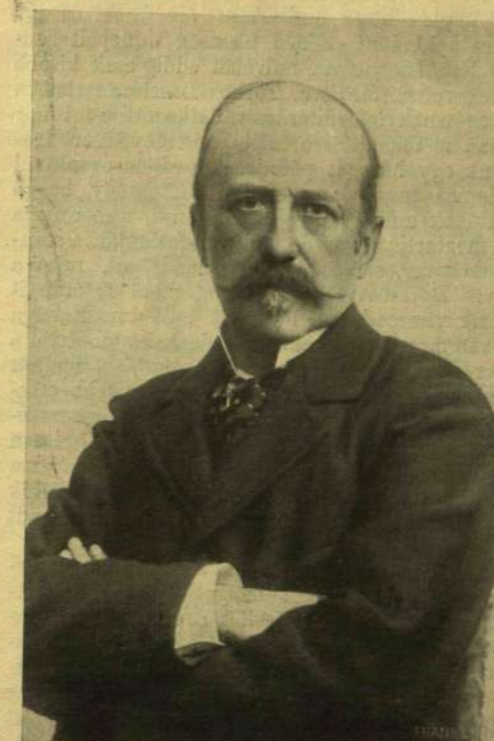
Valamennyien csöndben voltak, egy pillanatra a verem fölé hajoltak, aztán ismét visszahúzódtak.

Csöppség egy kicsit kiszorult és nem juthatott a verem széléig. A tiszteletes észrevette és intett neki. Jöjjen előre és nézze meg.

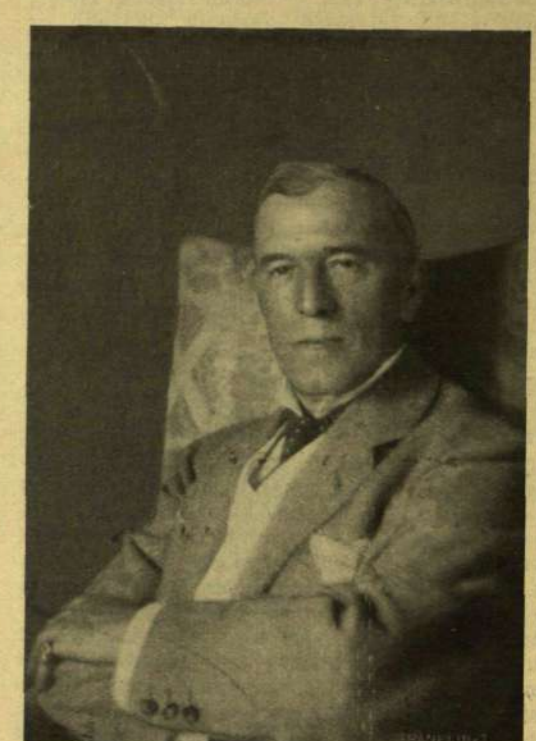
Az előbb még szívesen odatolalkodott volna. De most már nem tudott egy lépést sem tenni.

KÜRTHY EMILNÉ, SZEMERE GIZELLA, A MOST ELHUNYTT ISMERT IRÓNŐ.

MÁTYUS ARISZTID, A FŐVÁROS KÖZLETÉNEK ÉRDEMES ALAKJA, KI MOST HUNYT EL.

GOLONYA JENŐ, A «HUNGARY» CÍMŰ ANGOL LAP ELHUNYTT SZERKESZTŐJE.

Hideg borzongás futott rajta végig. Félt megézni a farkasokat.

Még sohasem látott farkast azelőtt, de hallotta az üvöltésüket a koltorpi erdőben és tudta, hogy a farkasok a legszörnyűbb vadállatok. Gonoszabbak, mint a baziliskusok.

A lelkes nagyon jókedvű volt ma reggel, talán sohasem látták ilyenek. Megfogta hát a prémáglójánál fogva.

— Na most erősen tartalak, kis Viharka, hogy le ne pottyanj. Nézz csak le a verembe, te, a ki még csak gyermek vagy, hogy majd ha megöregszel, elbeszélhesd a fiataloknak, mint fogtunk mi egyszer Lövdalában két farkast és egy rókát egy veremben.

Most ott állott a verem szélén és lenézett végre. A verem négyzetes volt és deszkával bélelve, mint egy kút, de sokkal szélesebb.

Azt hitte, hogy nagytorjú szörnyeket lát, melyek olyan apró teremesték mint ő, egy pillanattal alatt lenyelnek. De hát nem látott semmit sem, visszafordult és ránézett a tiszteletesre.

— Nézz a szögletekbe!

Még egyszer előre hajolt. Meglehetősen sötét volt a veremben, de végre látni kezdett valamit. Négy állat volt a veremben, minden szögletben egy. Csöndben voltak, csak a szemök villogott, midőn a világosság és az emberek felé tekintettek.

A vele szemben levő szögletben lapult a kis, vörös róka, összekuporogva, úgy hogy alig volt nagyobb egy kis párnánál. A másik szögletben már olyan nagy állat volt, mint egy bozontos kutya, a harmadik szögletben pihent mind a két lábán a kacsa, a negyedik szögletben ismét olyan nagy bozontos kutya feküdt.

Csodálatos és rémes volt az a csend lent a veremben. Csöppség ép olyan hallgatag lett, mint a többiek, mikor visszahúzódtak a verem szélétől.

Midőn valamennyien jól megnézték, a legények egy csomóba gyűltek össze, meghányini vetni a dolgot. Meg kellett ölni a farkasokat, könnyű ezt mondani, de nehéz hozzáfogni.

A legkönnyebb volna, egyszerűen lelőni a farkasokat, de akkor véres lesz a verem és nem ér semmi. Soha többé nem fog meg egy állatot sem.

Mikor csak rókáról volt szó, akkor egy legény leugrott a verembe, rávágta a róka koponyájára, úgy hogy az elájult, kötelel kötött a nyakára és felhúzta.

Semmi veszélyes nem járt legrani egy rókához. Más azonban most leszálgni a verembe, midőn két farkas is van benne.

Lange-Bengt fölvetta a bunkót, a mivel a rókákat szokta agyonütni, odament a veremhez lenézett, azonban megcsóválta a fejét és visszament a többiekhez.

Az egyik béres kötelel hozott és hurkot kötött rá. A verem szélére állva, leeresztette a

hurkot az egyik farkas elé. Ha csak sikerül a hurkot a farkas nyakára vetni, akkor már könnyű dolog felhúzni.

A hurkot lement és rákerült a farkas orrára, a nélkül hogy megmozdult volna. De hirtelen egyet rántott a fejével és vakkantott. Fölvillogott két sor foga és a következő percben elharapva hullott le a hurkot a verem fenekére.

Elszorult a szívök, a kik ezt látták. Nem tréfa dolog ezekkel ingerkedni, hiszen egy harapással szétszakították a kötelel.

— Nincs más mód, mint lelőni őket a veremben — szólt a lelkes. — A jövő télre majd új vermet ásunk.

Ekkor egy legény lépett a verem széléhez, a ki eddig a többiek háta mögött állott. Nem volt más, mint a kovács Henriksbergből, a ki tegnap érkezett Lohybe szénát vásárolni. A tanyán azonban annyi volt a vendég, hogy nem tudtak neki ágyat adni, így Hindriksson Björn megkérte a lelkeszt, hogy adna neki szállást.

— De ugyanakkor jóságos mosoly szállt arcára. — Én úgy gondoltam, hogy mégis kár őket lelőni a veremben és elrontani azt — így szólt. (Folytatása következik.)

szót sem szólni. Az asszonypé úgy megjiebt, midőn leugrott, hogy reszketve álltak ott, a legények pedig szégyenkeztek, hogy ők maguk ezt nem merték.

A papkisasszony azonban elébe ment és szeméi fölragyogtak.

— Most az egyszer láttam egy valódi férfit — mondta. — Ezután vágyódtam egész életemben.

Ő rá nézett azzal a szomorú szemével. Mintha azt felelné: «Minden e világon hitvány és értéktelen és én mindezekből a legkisebb vagyok.»

De ugyanakkor jóságos mosoly szállt arcára.

— Én úgy gondoltam, hogy mégis kár őket lelőni a veremben és elrontani azt — így szólt.

(Folytatása következik.)

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Kerek Ferkó. A Kúnságnak még nem igen volt írója; ennek a különös, a többi magyarságtól sokban eltérő népnél alakjai, különleges sajátosságai, élete, a kún parasztság és a belőle kinőtt intelligencia még eddig nem talált irodalmi felfedezőre. Petőfi csak a kiskünsági természet képeit írta meg néhány híres versében, Baksaýnal tünik fel egy-két kún alak, — körülbelül ez az egész, a mit a Kúnságról írtak. Móricz Zsigmond fedezte fel ezt az érdekes magyar területet új regényében, a *Kerek Ferkó*-ban: a nagy kúnváros, a melynek roppant határa mellett ott fekszik, a várossal ösödök óta valami gyűlölködő antagonizmusban a Kerekgházyak óriási uradalma s ebből az ősi surlódásból szövődik össze végeredményben az egész regény. Belejárják a mai magyar élet legélesebben jellemző motívuma: a sűrűvéri, gondolkodásában földhöz tapadt, maradi öreg generáció s az új eszmék új levegőjében nőtt új generáció küzdelme; a sors-elvaszthatatlant összeforrasztotta őket, de világnézeti nem tud összeformni, folytonos inkompatibilitások támadnak közöttük, melyek csak viharos kirobbanások után tudnak kiegyenlítődesre jutni. Kerek Ferkó küzdökik így az apjával, a maga életének tartalmáért, belső emésztődések, villámszerű összezapások között és küzdökik egész világgal meg a maga sűrű vérvével. Duhaj tréfaból kéri meg látatlanban a polgármester leányát, de a dolog komolyra fordul, mikor véletlenül megismerkedik a leánnyal és hirtelen beleszeret, megszágyenül előtte kétszer is, szilaj lobogással emészté magát, hogy végre megjuthasson a kiengesztelődjék apjával és megkérje annak rendje és módja szerint a leányt. Érdekes, eredeti alakok csoportosulnak a történet körül: az öreg Kerekgházy, a polgármester és családja, a kúnváros urak, odaválók és odaszármazottak, pontosan különbözőságtva a rajz vonalaival, a háttérben a kún nép s mindezek fölött a nehéz, nyomott, forró alföldi levegő. Lényegében a kúnság természetrajza, egy igen pontosan megfigyelt és erős, kemény, jellemző vonalakkal rajzoló író előadásában; alig tudunk modern magyar regényt, a melyben a magyarság egy jellemző darabja ennyire szemléletesen, gyökerig megmutatva tárulna fel. Az emberek készen, egész valójukkal vannak beállítva a regénybe, életmódjukkal, szokásaikkal, előzményeikkel, elfoglaltságaikkal és képességeikkel, egymáshoz és a maguk vilá-

A MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMVASUTAK TÉLI MENETRENDJE.

Table with columns for departure/arrival times, destinations (Délrejt, Déltűn), and specific train numbers. Includes sub-sections for Budapest nyugoti p.-u.-ról and Buda-Császfűrdőről.

Table with columns for departure/arrival times, destinations (Délrejt, Déltűn), and specific train numbers. Includes sub-sections for Budapest nyugoti p.-u.-ra and Buda-Császfűrdőbe.

Table with columns for departure/arrival times, destinations (Délrejt, Déltűn), and specific train numbers. Includes sub-sections for Budapest keleti p.-u.-ról and Budapest-Józsefvárosról.

Table with columns for departure/arrival times, destinations (Délrejt, Déltűn), and specific train numbers. Includes sub-sections for Budapest keleti p.-u.-ra and Budapest-Józsefvárosra.

Forradalom! a világítás, fűtés és főzés terén! Bel- és külvilágítás, intezetek, konyhák, szűrtők, irókák, hűthetőségek, vendéglők, kávéházak, kastélyok, villák, pincék, folyosók, műhelyek, kócsigek, konyhák és tervek, vasúti pályák és állomások, valamint vartérmek, sít, rezser, fűző és fűtőkészletek, hóegycikkek, ipari és laboratórium célokra, valamint egyéb háztartási udonságok, továbbá gépészeti gépek, kályhák és berendezések. Petróleum, szpiritus, benzol vagy gázolaj fogyasztás, két vagy három óránkint.

Lohr Mária (KRONFUSZ) Gyár és főüzlet: VII., Baross-u. 85. Telefon: József-2-37.

Knuth Károly mérnök és gyáros Cs. és kir. fűtsége József fűh. udv. szűll. Gyár és iroda: Budapest, VII., Garav-u. 10.

Advertisement for 'Mit kiabál?' featuring a cartoon character and 'MÁGNÁS CIPÓKRÉM'. Text: 'Minősége kitűnő punit, tisztít, fényesít. Gyártja: HERCZEG és GEIGER csász. és kir. udvari szállító Budapest. KAPHATÓ MINDENÜTT.'

Advertisement for Wiktorin VEZETÉK NÉLKÜL. Text: '100 gyertyafény erős, óránkinti világításra 3-5 álléber kerül, nincs kancóza, bárhová vithető és semmi körülmények között fel nem robbanhat. ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁS megtekinthető, minden vételköltségettséggel nélkül Wiktorin és Társa Bpest, VIII. kerület, Baross-utca 1. szám. Árjegyzék ingyen és bérmentve.'

Advertisement for Ekszerek! Ezüstneműek! Sarga János. Text: 'Alapítva 1865-ben. Heckenast Gusztáv zongoratermei Budapest, csakis Gizella-tér 2. sz. Telefon: 1-69. DÖRR, IBACH, WERNER zongorák egyedüli képviselője.'

Advertisement for CHINA EZÜST. Text: 'részletfizetésére Elek és Társa Rt. Bpest, IRODAK: V., Bálvány-u. 18. ÜZLET: VI., Andrássy-ut 1. Legújabb kimerítő nagy képepe árjegyzék ingyen és bérmentve. - Kívánatra a postaköltségek viselésé ellenében megtekinthető a szállítunk.'

Advertisement for ZEISS IDEGGYÖNGE FÉRFIAK. Text: 'Aranyfém, Wien 1912. elgyöngült erőteljes visszatérő elősegítik az EVATON-TABLETTÁK által. Kérje az orvosi véleménygyűjtőmennyét. Minta K. 4.20. 1/2 kárton K. 10. egész kárton K. 18. utánvétel vagy az összeg előzetes beküldésé ellenében: 1) Torbágytól Budapest-Kelenföldig csak vasár- és ünnepnapon előtti köznapokon közeledik. 2) Csak hétfőn és ünnepnapon előtti köznapokon közeledik. 3) Csak hétköznapokon közeledik. 4) Csak hétköznapokon közeledik.'

Advertisement for Technikum Mittweida. Text: 'Igazgató: A. Holst, tanár. Szász királyság. Magasabb műszaki tanintézet; az elektro- és gép-technika terén. Külön osztály: mérnökök, technikusok és művezetők képzése. Elektrotechnikai és gépészeti-laboratórium. Tanulmányi műhelyek. Legújabb és legelőkeltebb intézet. Program stb. díjlanul a útkétség által.'

Advertisement for Kötörök, sajtolók. Text: 'homok- és kavicsmosogépek, betonütőmb- és falazótéglyagyártó-gépek, tető-cserépgyártó-gépek, formák: lépcsők-fokok, csövek, oszlopok stb. gyártására. - Asbestpalaggyárak gépies berendezései L.C.M. ásványfestékek. Dr. Gaspary & Co. géppálya Markranstádt, Leipzig mellett. Kérjük gyárunkat meglatgatni. 228. sz. árjegyzék ingyen.'

NIMRÓD

Képes vadászati és versenysport ujság.
Szerkeszti: Szabó Kálmán.

Minden számában sok érdekes vadászati fénykép-felvételek közöl. Szakszerű cikkeit ismert íróink írják. Rovataiban minden vadászati ügyben felvilágosítást kap az olvasó és az összes bérbeadó vadászterületek árverésének idejét közli.
A díszesen kiállított lap havonként háromszor jelenik meg és előfizetési ára félévre 6 kor.

Mutatványszámot a kiadóhivatal szívesen küld
Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz. (Franklin-Társulat.)

Daczára az áremelkedésnek

5 KILÓ

a préselésnél könnyen megsérült **finom** (töltött) szappan kapható (30-34 db) róza, orzsa, mandula, bolya, növény stb. illatokban, csak 6-50 K-ért bérmentve a pénz előzetes beküldése, vagy utánvét mellett. Kedvező alkalom **házalók**: olárszítók stb. részére. **Illatszerekkereskedő:**

Humann Ferenc
magyar özég. ♦♦

Közp. Wien, II, Aloisgasse 3/42

Valódi brünni szövetek

az 1914 évi tavaszi és nyári idényre.
Egy szelvény 1 szelvény 7 kor.
3.10 m. hosszú 1 szelvény 10 kor.
teljes férfiruhához 1 szelvény 15 kor.
(kabát, nadrág, és mellény) 1 szelvény 17 kor.
elegendő, csak 1 szelvény 20 kor.

Egy szelvény fekete szalonruhához 20.—K-ért, szintegy felöltőszövetet, turistalódent, selyemkamagart, női kosztium szöveteket stb. gyári áron kívül, mint megbízható és szolid cég mindenütt ismert posztógyári raktár.

Siegel-Imhof Brünn

Minták ingyen és bérmentve.
Az előnyök a melyeket a magánnevű élvez, ha szövet-szükségletét közvetlen Siegel-Imhof cégnél, a gyári piacon rendel meg, igen jelentékenyek. Szabott, legolcsóbb árak. Országai választék. Mintaház, ügyvelmes kiszolgálás, még a legkisebb rendelésnél is, teljesen friss árban.

VASÁRNAPI UJSÁG

10. SZ. 1914. (61. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, MÁRCZIUS 8.

Szerkesztési iroda: IV. Vármege-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám ára 40 fillér.

Előfizetési feltételek: Egészévre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

A "Világkrónika"-val negyedévenként 1 koronával több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldíj is eszolandó.

MARGIT-CRÉME

a főrangú hölgyek kedvenc szépítő szere, az egész világon el van terjedve. P ratlan hatása szerencsés összehatásában rejlik, a bőr azonnal felvési és kiváló hatása már pár óra lefolyása alatt észlelhető. Mivel a Margit-crémot utánozzák és hamisítják, tessék eredeti védjeggyel lezárt dobozt elfognadni, mert csak ilyen készítményért vállal a készítő mindenem felelősséget. A Margit-crème ártalmatlan, Margit-szappan szírtalan vegyíztiszta készítmény, amely a 70 fillér külföldön nagy feltűnést keltett. Ára I K. 1 K 20 f.

Gyártja Földes Kelemen laboratoriuma Aradon.
Kapható minden gyógyszertárban, illatszert- és drogua-üzletben.

Vérszegénység, ideges fejfájás, anémia

ellen a legnagyobb orvosi tekintélyek ajánlják

ROZSNYAI VILÁGHIRŰ VASAS CHINABORÁT

melynek kitűnő voltát mindenki ismeri. Kitűnő hatásánál fogva a hasonló készítményeket felülmúlja. Milleniumi nagy éremmel kitüntetve! Számos kiállításon díjazva. — Kis palack 2 korona 40 fill., nagy palack 3 korona 50 fill.

Készíti:
ROZSNYAI MÁTYÁS
gyógyszertára, Arad,
Szabadság-tér. ♦♦

Legjobb beszerzési forrás!

Kész ágyak jó cseh ágytollból!!!

Szűcsné W. Munkács (falutól) költve, egy dunyha 180x120 cm 2 párnával, mindössze 80x90 cm. uj, puha, tartós tollal K 16.—
Félpelyh K 20.—, Pelyh K 24.—, Dunyha egyedül K 10.—, 12.—, 14.— és 16.—, Fejpárna egyedül K 8.—, 9-50 és 4.—, Készár-dunyha 200x140 cm. K 13.—, 14-50, 17-50 és 21.—, Ehhez fej-párna 80x70 cm. K 4-50, 5-30 és 5-50. Öt kor. szürke toll K 9-40, jobb K 12.— K 16-ig. Félpelyh K 17.—, Öt kg. uj, 16, fehér, pormentes ágytoll K 24.—, Félpelyh K 30.—, jobb K 36.—, Legfinomabb uradalmi fozt. K 45.—, Öt kg. fosztatlan ös Hbkról K 26.— és K 30.—, Fehér pelyh, nagypelyh K 5.—, jobb K 6.—, Finom mellestett pelyh K 6-50 1/2 kg-kint. Szürke pelyh 1/2 kg. K 2-50 és 3.—, Szükséges bérmentve utánvételt. Becserlés postadíjmentesen ellenében. **Sigmund Lederer, Janowitz a. Angel Nr 145. bei Klattau, Böhmen.** ♦♦

+ Csak a hölgyeket érdekli! +

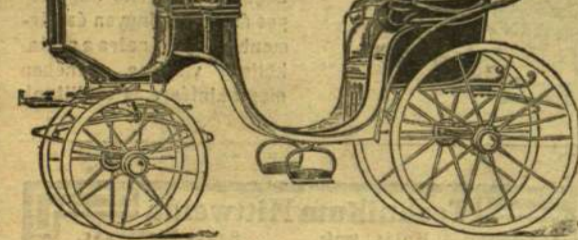
Első magyar női egészségügyi és testápolási cikkek szaküzlete

KELETI

Egész. IV., Koronaheroz-p-u. 14/16. sz. (Gr. Szapary-udvar.)
A szög saját gyártmányú és külföldi különlegességek: Maszkotók sz. szesz. al-testi bántalmak ellen. Eredeti pápai fű-zék és mellizetűk éptermékei: Várcs, valamint kiegyenlítőfűzék ferde növények számára. Cs. és kir. szab. sérvkötők. Egyenestartók. Hygienikus havibájtólóli Gummiáruanyagok: A legújabb francia és amerikai női óvszer különlegességek! Uj! Auto Vaginal Spray. Uj! Irrigátorok, bidék, valamint sz. szesz. betegápolási cikkek. — Csak szakszerűtől női kiszolgálás. — Műveket és polgári árak
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve

Kocsiárucsarnok

Budapest, IX., Köztelek-utca 4.

A monarchia legnagyobb kocsi aktára. Árjegyzék ingyen.

RENDELÉSNEK SZIVESKEDJÉK LAPUNKRA HIVATKOZNI

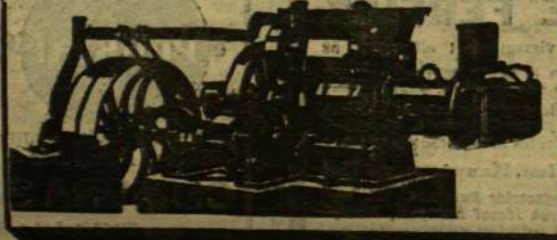
Vadászterületet keresek Budapesttől 2-3 órányira, bő apróvad-állománnyal. Esetleg társulok mostani bérlővel. Közvetítőket szívesen díjazok. Ajánlatok B. E. ur nevére e lap kiadóhivatalához kéretnek.

HIRSCH és FRANK

Budapest-Salgótarjáni Gépgyár és Vasöntöde Részvénytársulat
BUDAPEST, VI. KER., ARÉNA-UT 127. SZ.
Külön osztály

téglagyári gépek.

GYÁRT: falitégla és cserépsajtókat, téglagyártó és agyagmunkáló gépeket legújabb és legjobban bevált szerkezetekben.
Elvállalja anyagvizsgálatok kivételét és teljes téglagyári telepek létesítését.
Tervek és költségvetések díjtalanul.
ELSŐRANGU REFERENCIÁK.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE.
Alapítotott 1847.
Bräusweller Janos
Gegeden. Ca. 100 k. kizárólagosan szab. chronometer- és órák. Mitalálójá a remon-toir ingadárknak stb. stb.
ÓRAK, EKSZEREK 10-évi jótállással
RÉSZLETFIZETÉSRE
Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltetnek.

AZ ALBÁN KÜLDÖTTISÉG, MELY ESSZÁD PASA VEZETÉSE ALATT AZ ALBÁN TRÓNT WIED HERCEGNEK FELAJÁNLOTTA, A NEUWIEDI KASTÉLY ELŐTT.